

דו"ח שנתי

סקירת פעילות איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)

6/2015-5/2016

איגוד
האינטרנט
הישראלי
ISOC-IL

דו"ח שנתי

סקירת פעילות איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
לתקופה 6/2015-5/2016

מוגש לאסיפה הכללית השנתית | 15 ביוני 2016, פתח תקווה

איגוד
האינטרנט
הישראלי
ISOC-IL

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
Israel Internet Association (RA)

רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210, פתח תקווה 4951774
6 Bareket street, POB 7210, Petach Tikva 4951774
T. +972-3-9700900 F. +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

תוכן עניינים

5	1. תמצית מנהלים
6	2. דבר נשיאת האיגוד
8	3. דבר מנכ"ל האיגוד
10	4. אודות האיגוד
12	5. הוועד המנהל
12	בחירות וחילופי חברי ועד
12	נשיאה חדשה לעמותה
12	מדיניות שקיפות חדשה
12	תקציב האיגוד לשנת 2016
14	6. ניהול העמותה
14	מנכ"ל חדש לעמותה
14	קביעת שומה לפי מיטב השפיטה לשנים 2011-2013
15	חברים
15	ביקורת עומק של רשם העמותות
15	אתר ולוגו חדשים לאיגוד
16	תרומת חברת דואר ישראל לפרסום פעילות האיגוד בנושא מסחר אלקטרוני
17	תרומת חברת google לפרסום פעילות האיגוד ב-AdWords
17	תרומת חברת SalesForce.com לשימוש במערכת CRM
17	המבנה הארגוני של העמותה
18	מבנה ארגוני של איגוד האינטרנט שנת 2016
18	7. פעילות מערך התשתית והטכנולוגיה באיגוד
18	החלטה להפסיק את פעילות האיגוד כרשם
19	שקף א' - רישום דרך רשמים ורישום ישיר 2007-2016
19	שקף ב' - התפלגות רישום שמות מתחם בין רשמים ורישום ישיר באיגוד 2007-2016
20	סטטיסטיקת המרשם
20	הקמת מערך DNSSEC ל-IL.
21	שמות מתחם שנרשמו לפי כללי הרישום הישנים לפני 1999
21	ישוב מחלקות סביב שמות מתחם - ILDRP

22	IIX - מחלף האינטרנט הישראלי
22	היקף התעבורה וכמות החיבורים של IIX:
22	אירוח שרת FROOT
23	מנהלת חדשה למרשם שמות המתחם בסיומת הלאומית .il
23	חבר חדש לוועדת היגוי לתשתיות
24	8. פעילות קשרי קהילה
24	כללי
24	הקמה של מרכז לסיוע לאזרחים ועסקים קטנים בנושא הגנת סייבר
25	האקדמיה לאינטרנט
26	המרכז לאינטרנט בטוח
28	התפלגות הפניות המגיעות למרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט
28	נייר עמדה לוועדת ארבל
29	תופעת ה"עוקץ המרוקאי"
30	9. פעילות רגולציה ומדיניות ציבורית
30	כללי
30	כתיבת מסמכי ייזום מדיניות ציבורית בנושאים שונים
31	עמדת האיגוד כידיד בימ"ש בתביעת צ'רלטון נגד ספקיות האינטרנט
31	סיוע לגיבוש עמדת מדינה בחוק לחשיפת פרטי מעוול
32	ריכוז שיח של בעלי עניין בנושא תקנה 35 לתקנות הנגישות
32	השתתפות בתהליך קביעת מדדי איכות חיים בתחום טכנולוגיית המידע
33	10. אינטרנט ישראלי
33	מאגר מידע על אודות אינטרנט ישראלי (STS)
33	מאגר התמונות החופשיות של ישראל (פיקיוקי)
34	11. ייצוג של קהילת האינטרנט הישראלית בפורומים בינלאומיים
35	12. נספחים
36	נספח א' תקציב איגוד האינטרנט לשנת 2016
39	נספח ב' תיאור פעילות האיגוד
41	נספח ג' מסמך ייזום להקמת מרכז לתמיכה באירועי אבטחת סייבר אצל אזרחים
	נספח ד' עמדת איגוד האינטרנט לוועדה להגנה על הציבור מבפני פרסומים פוגעניים (ועדת ארבל)
51	
63	נספח ה' עמדת איגוד האינטרנט בתיק צ'רלטון נ' ספקי האינטרנט
71	נספח ו' מכתב תודה של נציג שיוויון אנשים עם מוגבלויות

1. תמצית מנהלים

דו"ח שנתי זה של איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר) סוקר את עיקרי פעילות האיגוד בתקופה שבין שתי אסיפות כלליות שנתיות המתרחשות במחצית השנה.

הדו"ח סוקר את פעילות האיגוד במגוון הפעילויות שהוא מקיים, מספק נתונים שונים על אודות הפעילות ומדגיש את החידושים שאירעו בתקופת הדו"ח.

עיקרי הדברים:

- החלטת האיגוד להפסיק את פעילותו כרשם שמות מתחם, והתמקדותו בניהול מרשם שמות המתחם בלבד.
- דיווח על התקדמות בהקמת מערך DNSSEC לחתימה דיגיטלית של מרחב .IL לקראת השלמתו במחצית 2016.
- דיווח סטטיסטי על פעילות תחום מרשם שמות המתחם בסיום .IL.
- דיווח על הפעילות במחלף האינטרנט הישראלי .IX.
- החלטה על הקמת מרכז לסיוע לאזרחים ועסקים קטנים ובינוניים בנושא של הגנת סייבר.
- ייזום של מסמכי מדיניות ציבורית שונים בנושאי פרטיות ילדים, פרישת IPv6 בישראל, מוות דיגיטלי וכד'.
- דיווח על פעילותו הענפה של המרכז לאינטרנט בטוח הפועל במסגרת האיגוד.
- דיווח על מסמכי שונים שנכתבו והופצו על ידי האיגוד בתקופת הדו"ח בסוגיות של אלימות ברשת וחסומה של אתרי אינטרנט.
- דיווח על תופעה סחיטת רשם בשם "העוקץ המרוקאי" בה ניתקל האיגוד באופן משמעותי בתקופת הדו"ח.
- פעילות האיגוד בנושא של נגישות של אתרי אינטרנט, ובפרט השפעתה של תקנה 35 לתקנות הנגישות.
- מינוי מנכ"ל חדש לעמותה.
- דיווח על קביעה של שומה לפי מיטב השפיטה לעמותה והתמודדות העמותה עם הסוגיה.

2. דבר נשיאת האיגוד, נאוה גלעד

יוני 2016

שנה זו היא שנתי הראשונה כנשיאת האיגוד, שנה שלישית כחברת ועד ולאחר פעילות של יותר מעשור בארגון בייעוץ והובלת הנושאים החברתיים לצמצום הפער הדיגיטלי, חינוך לגלישה בטוחה והנגשת האינטרנט לאוכלוסיות ייחודיות.

במציאות המשתנה של ימינו כאשר נושאים כמו תעסוקה, למידה ובטחון כלכלי תלויים במידה רבה ביכולת הקידום העצמי, נודעת חשיבות מרבית להבנה ושימוש באפשרויות הגלומות במרחב הדיגיטלי. החזון של איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר) כגוף טכנולוגי המוביל תשתיות קריטיות וכנותן שירותים חברתיים הינו קידום האינטרנט בישראל כתשתית ניטרלית, נגישה ובטוחה.

מה עומד מאחורי המילים האלה הכוללות את ערכי הליבה של חברת האינטרנט? האיגוד מוביל, מקדם ונותן שירותים בהלימה לעקרונות הללו:

היכולת להתחבר ללא חסמי גישה לרשת כתשתיות ליוזמות, יצירתיות והזדמנויות כלכליות.

היכולת להתבטא התלויה ביכולת של משתתפי הרשת להתבטא בחופשיות כאמצעי לתקשורת ושיתופי פעולה בין יחידים וקבוצות ללא חשש לפגיעה בפרטיות.

היכולת ליזום הצמיחה העצומה של האינטרנט ומגוון היישומים מתאפשרים בזכות אופייה הפתוח המוצע לשימוש לכל. אנו מכירים בערך חשוב זה ומתנגדים להגבלות ממשלתיות ואחרות בהתפתחות ושימוש ברשת.

היכולת לשתף ארכיטקטורת הרשת מזמנת כר רחב ועוצמתי לשתוף, לחינוך ולשיתופי פעולה.

היכולת לבחור אנו תומכים בעידוד מדיניות של תחרות בתקשורת, בשירותי אינטרנט, בתוכנות ויישומים מבוססי רשת.

כאיגוד עלינו לסייע בהבטחה של רשת בטוחה, יציבה ועמידה באמצעות שמירה על ניטרליות הרשת, הגדרת אתיקה דיגיטלית, אזרחות דיגיטלית להתנהלות ראויה ברשת ותמיכה באסדרה פרטית. אמון הוא מונח עיקרי ובסיסי - היכולת להתחבר, להתבטא בחופשיות, לחדש, לשתף ולבחור מותנה באופן ישיר ברמת האמון ובטחון הגולשים ברשת. הגנה על זכויות הגולש והאפשרות לעורר אמון, כי לא החקיקה היא שצריכה להוביל (ישנם נושאים שהם אולי חוקיים אבל לא ראויים) אלא החברה האזרחית צריכה לייצר את התרבות הדיגיטלית.

הועד המנהל לדורותיו מיצב את האיגוד יחד עם הדרג המקצועי בפיתוח תכניות בהם אנו פועלים ונמשיך לפעול לחסימת חקיקה שמרנית, מפלה ולא מאוזנת. נמשיך להנגיש את השימוש ברשת לכלל האוכלוסייה, נמשיך להסביר ולחנך לנורמות התנהגות לאזרחות דיגיטלית, ולסייע בהגנה על הגולש מפני איומים חיצוניים.

ובנוסף, בתכנית העבודה לשנת 2016 יזמו הדרג המקצועי והועד המנהל הנוכחי את גיבוש מסמכי המדיניות הציבורית ואת הקמת מרכז הסייבר להגנה על הגולש הפרטי.

יחד עם שותפים בעלי עניין מכל המגזרים נצליח לממש את החזון.

בברכה ,

נאוה גלעד - שלומית ביץ

נשיאת האיגוד

3. דבר מנכ"ל האיגוד, עו"ד יורם הכהן

יוני 2016

היכרותי עם איגוד האינטרנט הישראלי החלה בסמוך להקמתו, ופעילותי בו החלה בהשתתפותי באחד מ-ILDRP הראשונים שהתקיימו באיגוד, amdocs.co.il בשנת 2001. בהיותי נוכח בעת פריצת האינטרנט לשימוש מסחרי בעולם בכלל, ובישראל בפרט, יש לי פינה חמה בלב לאיגוד ולמייסדיו שהניחו את התשתית לפעילות ראויה ונכונה של האינטרנט בישראל.

בשל כך, עם סיום כהונתי כמקים וראש הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע (רמו"ט) במשרד המשפטים, נעניתי בשמחה לבקשה לשמש כחבר בוועדת ההיגוי לתשתיות שהוקמה באיגוד. לא שיערתי, שמהלך זה יביא בסופו של עניין לכהונתי כמנכ"ל האיגוד.

את פעילות האיגוד בתחום הציבורי בעת האחרונה הכרתי מכהונתי בראשות רמו"ט, במסגרתה אף שמחתי להיות חבר בוועדת ההיגוי לכנס השנתי ב-2012. בוועדת ההיגוי לתשתיות, נחשפתי ביתר עומק לפעילות הרגישה של האיגוד כמנהל המרשם של IL וכמפעיל של מחלף האינטרנט הישראלי IIX.

איגוד האינטרנט הינה עמותה חשובה ביותר. בראש ובראשונה, היא יזמה ומפעילה שתיתשתיות מרכזיות של האינטרנט הישראלי - מרשם שמות המתחם ו-IIX. בפעילות זו, האיגוד מתפקד כארגון טכנולוגי מהרמה הגבוהה ביותר, המספק למדינת ישראל בסיס מעולה לפעילות רשת האינטרנט בישראל ברמת אבטחת מידע גבוהה ביותר. על האיגוד לשמר את יכולתו לאפשר בישראל שירותי אינטרנט חיוניים אלה.

במקביל, מתפקד האיגוד כעמותה המובילה בישראל בסוגיות של חיים דיגיטליים. בהיבט זה, תפקיד האיגוד לוודא כי עקרונות יסוד של חברה דמוקרטית בריאה מתקיימים באינטרנט הישראלי. חיי האזרחים במאה ה-21 מושפעים יותר ויותר מהמתרחש בעולם הדיגיטלי. הכלכלה הפכה כלכלת מידע מבוססת שירותי טכנולוגיה ושימוש מסיבי במידע מכל הסוגים. רשתות חברתיות מפילות משטרים דיקטטורים ברחבי העולם, ומשפיעות

על תהליכי קבלת החלטות בכל מדינה דמוקרטית. ילדים, ילדות, נערים ונערות מקיימים את עיקר חיי החברה שלהם ברשת, ומוצאים בה תחומי עניין ועיסוק מגוונים וחדשניים.

במהפכה שכזו, נדרשת החברה לארגוני חברה אזרחית אשר יודאו כי השימוש ברשת, כמו גם שינויים בסביבה הטכנולוגית, החוקית רגלטורית והחברתית יהיו לטובת האזרחים. על כן, בכל נושא הקשור להשפעתה של רשת האינטרנט על החברה והכלכלה בישראל האיגוד רואה צורך לעשות, ובפרט לייצג את האינטרס הציבורי של משתמשי המרשתת בישראל.

האיגוד בחר בדרך ייחודית למלא את תפקידו. מחד גיסא, הוא מנהל, כאמור, שתי תשתיות מרכזיות בליבת האינטרנט הישראלי. מאידך גיסא, הוא פרקליטן של זכויות הרשת, ורואה כתפקידו לוודא שאחרים המנהלים פעילות ברשת – ממשלה, עסקים ואף אזרחים פשוטים מיישמים עקרונות של שמירה על חופש ביטוי, חופש תנועה, פרטיות, שוויון, חופש מידע. בפעולתו בתחומי הליבה האיגוד מיישם בפועל את עקרונות חופש הרשת שהוא מקדם, ומקפיד על פעילות תוך נייטרליות רשת, שוויון ושקיפות.

אני רואה בניהול איגוד האינטרנט זכות גדולה, וחובה לקדם את הערכים עליהם הוא מבוסס. ברצוני להודות לוועד המנהל של האיגוד על האמון שנתן בי, ועל שהפקיד את ניהול העמותה ותפקודה היום-יומי בידי ובעיקר מבקש להודות לעובדי האיגוד, אשר עושים את עבודתם היום יומית באיגוד בתחושת שליחות, אחדות מטרה ורמה מקצועית גבוהה.

יורם הכהן
יורם הכהן

מנכ"ל איגוד האינטרנט

4. אודות האיגוד

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר) ("**האיגוד**") הינו עמותה, אשר שמה לה למטרות לקדם מגוון נושאים הקשורים לפעילותה של רשת האינטרנט במדינת ישראל. מטרותיה הרשומות הינן:

- קידום פעילות אסדרה עצמית בתחומי האינטרנט; לרבות גיבוש כללי אתיקה, ואמצעים נוספים וזאת תוך שמירה על ניטרליות הרשת.
- להוות גוף טכנולוגי מוביל לניהול תשתיות האינטרנט בישראל ולקידום קהילת הגולשים.
- הקצאת שמות מתחם והסדרת התחום, בישראל.
- ייצוג ארגון האינטרנט העולמי (ISOC - Internet Society) בישראל.
- להרחיב ולהעמיק את השימוש באינטרנט בחברה הישראלית באופן בטוח, נגיש ופתוח.
- המחקר, החינוך והאוריינות, התקשורת ושיתופי פעולה הקשורים ברשת האינטרנט בישראל.
- השתתפות ביצירה ועדכון של תקינה (ישראלית ועולמית) הקשורה לרשת האינטרנט והשימוש בה.
- העשרה של העוסקים בתחום האינטרנט לשדרוג / לשיפור הידע המקצועי שלהם, ע"י ארגון ימי עיון, סדנאות והפצת חומרי ידע מקצועי.
- ייצוג קהיליית האינטרנט הישראלית בגופים בינלאומיים שונים לרבות: ICANN (the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers)
- כל פעילות אחרת לקידום נושא האינטרנט בישראל.

האיגוד מנהל שתי תשתיות מרכזיות בליבת האינטרנט הישראלי - מרשם שמות המתחם ברמה העליונה של ישראל (IL ccTLD). ("**המרשם**"), ומחלף האינטרנט הישראלי IIX (Israeli Internet eXchange).

המרשם הוא מאגר מידע מרכזי וייחודי המקשר בין שמות מתחם (domain names) וכתובות האינטרנט שלהם, ובאמצעותו מוקצים שמות המתחם למי שמחזיק בהם. רישום שמות המתחם נעשה כיום על ידי רשמים הפועלים מטעם האיגוד, ומבצעים את הקשר מול הציבור הרחב המבקש לרשום או לחדש שם מתחם. מתוקף ניהולו של האיגוד את המרשם, הוא גם מפיץ לכל העולם את המידע על אודות שרת ה-DNS (Domain Name System), בהם מפורסם המידע המקשר בין שם המתחם וכתובת האינטרנט שלו.

IIX הוא מערך תקשורת מחשבים, המקשר באופן שיויוני ונייטרלי בין הרוב המוחלט של ספקי הגישה לאינטרנט בישראל (ISP - Internet Service Providers), כך שגלישה ממשתמש בישראל לאתר אינטרנט במדינת ישראל, או לשירות הפועל בה, תעשה מבלי לצאת מגבולות המדינה. IIX חוסך עלויות תקשורת בינלאומית, מאיץ את השימוש באינטרנט למשתמשים בישראל, משפר את יכולת הגנת הסייבר של מדינת ישראל ומחולל תחרות בהיצע שירותי האינטרנט, שכן הוא מקל על ISP חדשים להיכנס לשוק.

במקביל לניהול הפעילות התשתיתית של המרשם ו-IIX, האיגוד עוסק בסוגיות מגוונות של הטמעת ושימוש באינטרנט בחברה הישראלית. בין היתר, מקדם האיגוד מדיניות ציבורית שבמרכזה שמירה על ערכי חופש הרשת, שמשמעותם יישום של העקרונות החוקתיים של מדינה דמוקרטית ברשת האינטרנט. במסגרת זאת, האיגוד רואה עצמו כשומר על זכויות חוקתיות כגון חופש הביטוי (שפגיעה בו ברשת עשויה להיות, לדוגמא, בחסימת גישה לאתרי אינטרנט), שיוויון (שברשת משמעותו הוא, לדוגמא, עיקרון נייטרליות הרשת והנגשה של אתרי אינטרנט לבעלי מוגבלויות), פרטיות, חופש תנועה (שמשמעותה ברשת היא, לדוגמא, חופש גלישה ללא מגבלות) וחופש מידע.

בנוסף לקידום מדיניות ציבורית במובנה הרחב, האיגוד גם מקיים פעילויות תמיכה לקהל המשתמשים ברשת, כדי להתמודד עם אתגרים שהרשת מעמידה בפני החברה. כך, מפעיל האיגוד את המרכז לאינטרנט בטוח (safe.org.il), אשר נותן מענה אנושי 24/7 לתופעות רשת שכיחות כגון אלימות וירטואלית, ביוש (shaming), הפצה של תכנים פוגעניים ומיניים ועוד. האיגוד מפעיל מערך מידע בשם האקדמיה לאינטרנט, במסגרתה יכול הציבור לרכוש ידע בנושאים שונים ברשת, כגון מסחר אלקטרוני או הקמת אתרי אינטרנט. בנוסף, האיגוד מפעיל במשותף עם האוניברסיטה הפתוחה את אתר magish.org.il המספק מידע טכנולוגי להנגשת אתרי אינטרנט לאנשים עם מוגבלויות.

האיגוד יזם מאגר מידע על אודות הרשת בישראל (data.isoc.org.il), במסגרתו מתפרסמים נתונים סטטיסטיים שונים, תמציות של מאמרים וידיעות המכילים מידע כזה על אודות הרשת בישראל והפניה אליהם. במסגרת פעילות זו, האיגוד יזם סקרים על אודות שימוש ועמדות הציבור בקשר לאינטרנט.

בנוסף לפעילותו המקומית, האיגוד משתתף במספר פורומים בינלאומיים, שם הוא מייצג את משתמשי האינטרנט בישראלי. האיגוד הוא ה-chapter הישראלי של ISOC (Internet Society, ISOC.ORG), וכן חבר באיגוד האירופי של רשמי שמות מתחם (CENTR). בנוסף, האיגוד פועל במסגרת ICANN (Internet Cooperation for Assigned Names and Numbers), ובפרט במסגרת ה-ccNSO (country code Names Supporting Organization). האיגוד משתתף דרך קבע בפגישות של IGF, ארגון משילות האינטרנט (Internet Governance Forum) וכן בפעילויות WSIS (World Summit of the Information Society) של ארגון ה-ITU.

5. הוועד המנהל

הוועד המנהל של האיגוד מונה תשעה חברים, אשר נבחרים מתוך חברי העמותה. חברי הוועד המנהל פועלים בהתנדבות, ותפקידם להתוות את האסטרטגיה של האיגוד, ולוודא כי הדרג המקצועי באיגוד בניהול המנכ"ל פועל ליישומה.

בחירות וחילופי חברי ועד

בסוף שנת 2015 התקיימו, כבכל שנה, בחירות לוועד המנהל ואלה עברו ללא תקלות מיוחדות, אך הציפו מספר נושאים המחייבים דיוק והבהרה בתקנון העמותה. על כן גיבש הדרג המקצועי באיגוד מספר שינויים מוצעים בניסוח של התקנון, ואלה יובאו לאישור האסיפה השנתית שתתקיים בחודש יוני 2016.

בשל התפטרותו של חבר הוועד המנהל ליאור קפלן בתחילת חודש דצמבר 2015, נבחרו בבחירות 2015 ארבעה חברי ועד חדשים (במקום שלושה כפי שאמור לקרות דרך קבע): הגב' בת-שבע אנגלברג-בר, פרופ' קרין נהון, עו"ד דור נחמן ומני לוי שנבחר מחדש לכהונה נוספת בוועד. חברים אלה הצטרפו לחברי הוועד הקיימים: נתן גביש, נאוה גלעד-שלומוביץ', ד"ר אלון הסגל, יעקב נבות ולביא שיפמן. עו"ד דור נחמן החליף את ליאור קפלן, ויכהן כחבר ועד ביתרת השנתיים שנשארו לליאור בוועד המנהל בהתאם לתקנון.

נשיאה חדשה לעמותה

בישיבת הוועד המנהל הראשונה שהתקיימה בשנת 2016, בחרו חברי הוועד המנהל בגב' נאוה גלעד-שלומוביץ' כנשיאה של האיגוד.

מדיניות שקיפות חדשה

בישיבת מרץ של הוועד המנהל, קיבל הוועד המנהל, על בסיס המלצת הדרג המקצועי באיגוד, מדיניות שקיפות חדשה למסמכים פנימיים של האיגוד. במסגרת מדיניות זו, אושרו להפצה קבועה מסמכים כגון התקציב המאושר, סדר יום לישיבת הוועד המנהל, הודעות לעיתונות, פרוטוקולים של ישיבות הוועד המנהל, תכנון מול ביצוע שנתי ועוד.

תקציב האיגוד לשנת 2016

תקציב האיגוד לשנת 2016 אושר בישיבת הוועד המנהל בחודש דצמבר 2015, והוא מצורף כנספח א' לדו"ח זה.

תקציב זה מבוסס על תוכנית אסטרטגית שגיבש המנכ"ל החדש יורם הכהן, ובמסגרתו תוקצבו שתי פעילויות חדשות של האיגוד:

1. הקמה של מרכז הגנת סייבר לאזרחים ועסקים קטנים (ראו דיווח מפורט להלן).
2. ייזום וקתיבה של מספר מסמכי מדיניות ציבורית בנושאים שונים הקשורים לאינטרנט בישראל, וזאת במטרה לקדם דיון ציבורי בנושאים המפורטים בהם וקידומם.

6. ניהול העמותה

מנכ"ל חדש לעמותה

בסמוך לאסיפה השנתית בשנת 2015, הודיעה המנהלת של העמותה, הגב' דינה באר על סיום תפקידה. עם ההודעה, הוועד המנהל החל בתהליך איתור של מנכ"ל לאיגוד.

בסופו של תהליך האיתור נבחר לתפקיד עו"ד יורם הכהן, והוא מכהן כמנכ"ל האיגוד מסוף חודש יולי 2015. יורם נבחר בשל הניסיון הניהולי, הטכנולוגי והמשפטי-רגולטורי העשיר שלו, אשר רלוונטי מאוד לפעילות האיגוד.

יורם הקים ועמד עד אמצע שנת 2013 בראש הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע (רמו"ט) במשרד המשפטים. לפני תפקידו במשרד המשפטים, הוא הקים וניהל את הגורם המאשר (PKI Certification Authority) הראשון שקיבל אישור פעולה לפי חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001, וניהל חברות הזנק בתחום הפצת תוכן דיגיטלי.

התמחותו של יורם היא בנושאי משפט וטכנולוגיה, ועד למינויו שימש כעמית מחקר בנושאי סייבר, טכנולוגיה ומשפט במכון למחקרי בטחון לאומי (INSS) וכעו"ד בתחומי משפט וטכנולוגיה. הוא מגיע לאיגוד עם ניסיון רב ומגוון במשפט וטכנולוגיה, רגולציה ואבטחת מידע. כראש רמו"ט הוא היה הרגולטור המדינתי בנושאים של הגנת פרטיות במידע, חתימה אלקטרונית ונתוני אשראי, וייצג את מדינת ישראל בפורומים בינלאומיים רבים בסוגיות של מדיניות בנושאים טכנולוגיים, לרבות ארגון ה-OECD, הנציבות האירופית וגופי ממשל אמריקאיים. לפני תפקידו במשרד המשפטים, יורם נשא בתפקידי ניהול בחברות טכנולוגיה, בתחומי אבטחת המידע והפצת מידע אלקטרוני.

ליורם תואר במשפטים מהפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית, ותואר שני במנהל עסקים (MBA) מבית הספר למנהל עסקים ע"ש רקאנטי באוניברסיטת תל-אביב.

קביעת שומה לפי מיטב השפיטה לשנים 2011-2013

במהלך שנת 2015 התנהלו דיונים מול רשות המסים בהקשר לשומות מס הכנסה של האיגוד לשנים 2011-2013. לקראת סוף שנת 2015, לאחר שמפקח במס הכנסה לא קיבל את העמדה העקרונית של האיגוד כי כלל פעילותו היא פעילות ציבורית ולא למטרות רווח, נקבעה שומה לפי מיטב השפיטה לפי סעיף 150א לפקודת מס הכנסה.

יצויין כי אין זו פעם ראשונה שעמדה זו מובעת על ידי מס הכנסה, ובכל הפעמים הקודמות קיבל בסופו מס הכנסה את עמדת האיגוד. גם על החלטה זו הוגשה השגה לפי המנגנון הקבוע בפקודת מס הכנסה, והערכת הדרג הניהולי באיגוד כי גם בפעם זו תתקבל עמדת האיגוד. השוני במקרה זה הוא בהחלטת הוועד המנהל להביא נושא זה לקביעה סופית וברורה, אשר ייתכן ותחייב עתירה של האיגוד לבית המשפט המוסמך שיכריע בסוגיה.

חברים

כעמותה המייצגת את הציבור הישראלי בסוגיות שונות, טכנולוגיות, חברתיות וכלכליות של האינטרנט בישראל, לוועד המנהל ולמנכ"ל העמותה ברור כי יש חשיבות גדולה לכך שבאיגוד יהיו מספר חברים גדול ומייצג של בעלי העניין בחברה הישראלית.

בהנחית המנכ"ל, גיבש הצוות המקצועי של האיגוד בתחילת 2016 תוכנית חדשה לגיוס חברים חדשים לאיגוד, בכונה להעשיר את האיגוד בחברים העוסקים בליבת האינטרנט הישראלי מהאקדמיה, מהסקטור העסקי, ממגזר הטכנולוגיה, מהשירות הציבורי ומכלל הציבור.

במסגרת תוכנית זו, האיגוד יקיים במהלך השנה מספר כנסים מקצועיים להעשרת הידע של החברים. בנוסף, הוחל בבנייתה של מערכת מידע חדשה ומודרנית לניהול מערך החברים.

ביקורת עומק של רשם העמותות

במהלך השנים 2014-2015 בצע רשם העמותות ביקורת עומק על פעילות האיגוד, ככל הנראה בשל תלונות שונות של חברים על המתרחש, לכאורה, בניהול העמותה.

טיוטת דו"ח הביקורת הוגשה לעמותה במחצית חודש מרץ 2016, ותגובת העמותה הוגשה במחצית חודש מאי 2016. ראוי לציין כי טיוטת הביקורת לא העלתה, לדעת הנהלת העמותה, סוגיות משמעותיות המעידות על אי תפקוד או כשלים בעמותה. נושאים רבים שהועלו בדו"ח הביקורת טופלו כבר לפני הביקורת, והסוגיות שנותרו בעינן הינן מינוריות. הדו"ח הסופי של הביקורת יתפרסם על ידי רשם העמותות לאחר בחינת תגובת העמותה.

אתר ולוגו חדשים לאיגוד

במהלך חודש אפריל 2016, הושק אתר אינטרנט חדש לאיגוד. אתר האיגוד החדש מבוסס על טכנולוגיה ועיצוב חדשים, ומאפשר יכולת ניווט נוחה יותר לגולש המקומי - הן למידע והן לשרותים העומדים לרשות הציבור. עיצובו מבוסס על ניתוח הצרכים וההעדפות של המשתמשים באתר הקודם.

קטגוריות המידע נבחנו מחדש, באופן שמשקף את מגוון הפעילויות והנושאים שהאיגוד עוסק בהם. הוגדרו הקטגוריות הבאות:

1. **שמות מתחם** - מהו מרשם שמות המתחם, מערך ה-Whois, שאלות נפוצות, יישוב מחלוקות, תלונות על רשמים.
 2. **תשתית וטכנולוגיות** - DNS, DNSSEC, IIX, שרת המראה לקוד פתוח.
 3. **אינטרנט בטוח** - בריונות ברשת, סרטונים, פרטיות, תכנים פוגעניים, מערכי שיעור ומידע להורים.
 4. **חופש הרשת** - חופש הרשת - מהו?, חסימת אתרים, נגישות, מאבק ב-SPAM, נייטרליות הרשת, אסדרה עצמית ברשת
 5. **אינטרנט ישראלי** - האקדמיה לאינטרנט, נתונים וסטטיסטיקות, מאגר התמונות החופשיות PIKIWI, המגזין ומאמרים ומחקרים בנושא אינטרנט בישראל.
 6. **נושאים בינלאומיים** - משילות האינטרנט, גופים בינלאומיים, שמות מתחם זרים.
 7. **אודות** - תקנון האיגוד, הוועד המנהל, פרוטוקולים, מדיניות פרטיות, הצהרת נגישות, ארכיון וכד'.
- בהמשך שנת 2016, צפויים לעבור התאמה גם אתר האיגוד בשפה הערבית ובשפה האנגלית. בד בבד עם השקת האתר, הוחלף גם הלוגו של האיגוד, באופן שנועד להדגיש את פעילות הליבה שלו:

אותיות ה-IL מייצגות את מרשם שמות המתחם בסימות הלאומית ואת הפעילות הציבורית במרחב הישראלי, והן ממוקמות בעיגול בזיקה לפעילות הגלובלית של איגוד האינטרנט כמייצג קהילת האינטרנט הישראלית מול קהילת האינטרנט העולמית. ככזה, הלוגו החדש מסמל את הקשר בין האזרח והתושב הישראלי החי במרחב ה-IL באינטרנט, והגלובליות של המרשתת.

בצד שינוי הלוגו, הופקו חומרי הסבר עדכניים על אודות האיגוד. דוגמא מצורפת **כנספח ב'**.

תרומת חברת דואר ישראל לפרסום פעילות האיגוד בנושא מסחר אלקטרוני

במהלך שנת 2015 קיבל האיגוד תרומה ב"שווה כסף" מחברת דואר ישראל לפרסום פעילותו בנושא של קידום מסחר אלקטרוני בישראל. התרומה התבטאה במתן אפשרות לפרסם את פעילות האיגוד בנושאי המסחר האלקטרוני במסכי הטלוויזיה בסניפי הדואר השונים ברחבי הארץ. השווי הכספי המוערך של תרומה זו, בהתאם למחירון שגובה החברה, עומד על 813,612 ש"ח.

תרומת חברת google לכרסום פעילות האיגוד ב-AdWords

בשנת 2016 קיבל האיגוד זכות מחברת google לעשות שימוש במנגנון הפרסום האלקטרוני שלה google AdWords לפרסום פעילותו החברתית והציבורית של האיגוד. היקף התרומה עומד על עד 120,000 דולר ארה"ב, אשר ממומשים במסגרת המנגנון של AdWords אשר מתמחר עלות של כל מודעת פרסום בהתאם להיצע וביקוש של מילות חיפוש. הפעלת הפרסום על ידי האיגוד החלה בחודש מרץ 2016.

בנוסף, נכנס האיגוד לתוכנית התמיכה של google בארגונים ללא כוונת רווח, וקיבל זכות שימוש במערכות google apps לצורך פעילותו.

תרומת חברת SalesForce.com לשימוש במערכת CRM

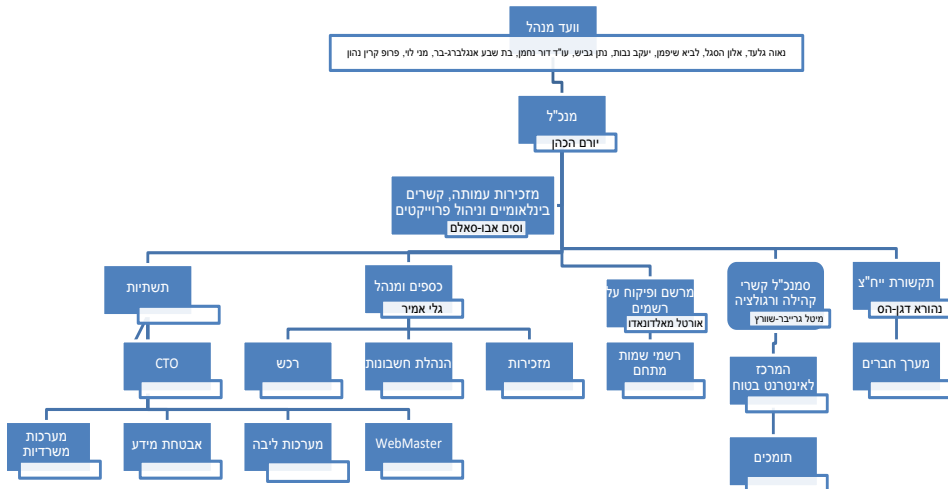
בשנת 2016 קיבל האיגוד זכות ל-10 רשיונות שימוש במערכת ה-CRM (Customer Relations Management) של חברת SalesForce.com. זכות זו היא במסגרת תוכנית Power of US שמעניקה Salesforce לארגונים ללא כוונת רווח.

יישום המערכת ישמש, בין היתר, לניהול מערך החברים באיגוד ולפעילות המרכז לאינטרנט בטוח.

המבנה הארגוני של העמותה

בעקבות כניסת המנכ"ל החדש לתפקידו, הוגדר מחדש המבנה הארגוני של העמותה. המבנה העדכני מובא בשקף הבא:

מבנה ארגוני של איגוד האינטרנט שנת 2016

7. פעילות מערך התשתית והטכנולוגיה באיגוד

כאמור, איגוד האינטרנט הישראלי מנהל את מרשם השמות הלאומי (domain name registry) בסיומת .IL (ccTLD - Country Code Top Level Domain) משנת 1994 ופועל כגוף טכנולוגי המוביל תשתיות קריטיות-מרכזיות, כשירות חברתי, לא מסחרי וללא מטרות רווח. בנוסף, מנהל האיגוד את מחלף האינטרנט הישראלי .IX. פרק זה מתאר את עיקרי הפעילות והחידושים בפעילות מערך התשתית והטכנולוגיה באיגוד.

החלטה להפסיק את פעילות האיגוד כרשם

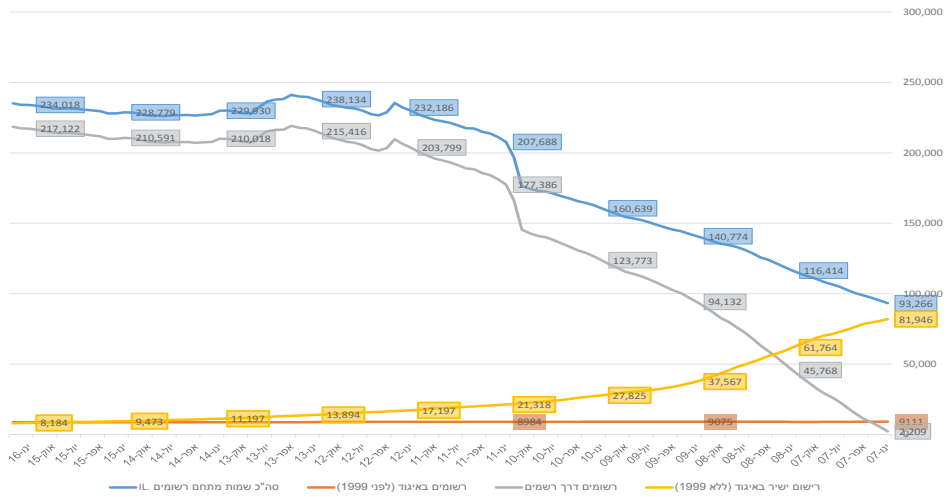
לקראת סוף שנת 2015, קיבל הוועד המנהל את המלצת הדרג המקצועי באיגוד להפסיק את פעילות האיגוד כרשם במקביל לרשמי המשנה שפועלים מאז שנת 2007.

החלטה זו היא תוצאה של הצלחת המהלך להעברת הטיפול ברושמי שמות המתחם מהאיגוד לרשמי משנה. נכון למועד כתיבת דו"ח זה, פועלים בשם האיגוד עשרה רשמים, שמונה מהם תאגידיים ישראליים ושניים תאגידיים זרים.

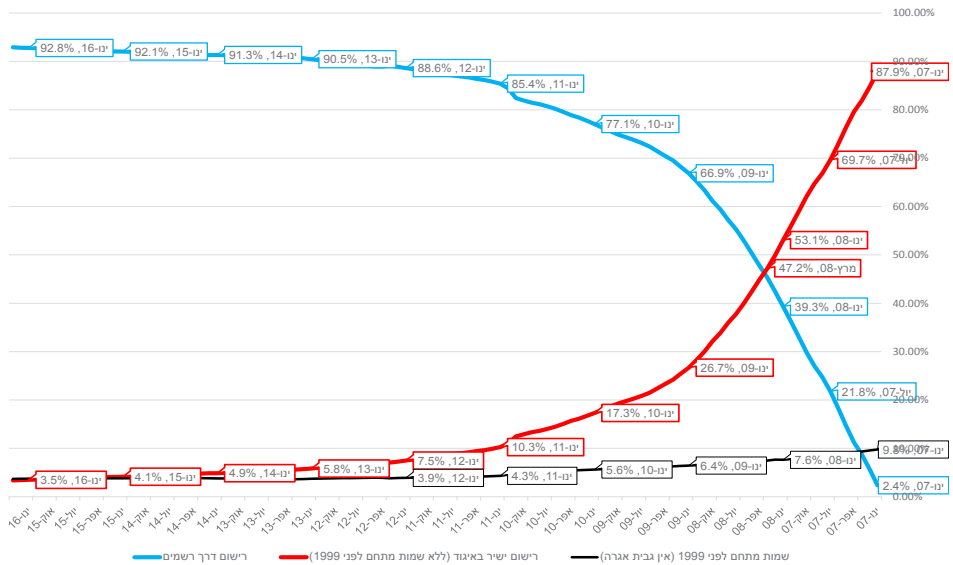
עדות להצלחת מהלך זה היא הצטרפות חברת בזק בינלאומי, אחת משלושת ספקי הגישה הגדולים לאינטרנט בישראל כרשם מטעם האיגוד בחודש ינואר 2016.

הגרפים הבאים מציגים את התהליך עבר תחום שמות המתחם מאז החלטת האיגוד להכניס רשמים לפעילות רישום שמות המתחם.

שקף א' - רישום דרך רשמים ורישום ישיר 2007-2016

שקף ב' - התפלגות רישום שמות מתחם בין רשמים ורישום ישיר באיגוד 2007-2016

סטטיסטיקת המרשם

בטבלה הבאה מובאים נתונים סטטיסטיים אודות המרשם

		תוקף רישום								
		לשנתיים					לשנה			
סה"כ	k12.il	muni.il	ac.il	net.il	org.il	co.il	org.il	co.il	רמה שניה של שם מתחם (SLD)	
48,381	1	11	1	41	861	13,598	1,994	31,874	שמות מתחם חדשים	
119,686	13	69	20	46	2,733	35,600	4,837	76,368	חידוש שמות מתחם	
1,118				3	10	196	31	878	העברת שמות מתחם	
43,555	3	5	4	25	1,392	21,707	1,143	19,276	פקיעה ללא חידוש	
31					2	29			מחיקת שמות מתחם	

233,404 סה"כ שמות מתחם בסוף 2015

8,712 שמות מתחם שנרשמו לפני 1999 נכון לסוף 2015

הקמת מערך DNSSEC ל-IL.

במהלך תקופת הדו"ח, המשיך הצוות הטכני באיגוד להשלים את בנייתה של התשתית הטכנולוגית והנוהלית הנדרשת לצורך הפעלת מערך DNSSEC על מרחב IL.

יישום DNSSEC ב-IL. יוסיף רובד אבטחה משמעותי על האינטרנט בישראל, ויאפשר הגנה על שמות מתחם קריטיים כנגד איומי סייבר כגון DNS hijacking.

טקס חילול מפתחות החתימה הדיגיטליים, וחתימתו הדיגיטלית בפועל של ה-IL root zone (key ceremony) צפוי להערך במחצית 2016, ולאחריו יוחל תהליך חתימתם הדיגיטלית של מתחמי המשנה כגון gov.il, co.il וכד' ופיתוח מערך המרשם לקליטת מידע חתום דיגיטלית לפי פרוטוקול DNSSEC.

שמות מתחם שנרשמו לפי כללי הרישום הישנים לפני 1999

בשנת 2015 גובשה תוכנית חדשה לבחינת המדיניות הראויה לטיפול בסוגיית שמות המתחם שנרשמו לפני שנת 1999, והכפופים לכללי הרישום הישנים.

במסגרת זו, נשלחה פניה למחזיקים בשמות מתחם אלה, על בסיס המידע שקיים במרשם. מידע זה אינו מדויק, בין היתר בשל העדר מנגנון אפקטיבי לעדכן את פרטי הקשר שלהם במרשם, בניגוד לשמות מתחם הרשומים לאחר 1999 ומחייבים קשר אחת לשנה או שנתיים לצורך העדכון.

התגובות שהתקבלו הציפו קשיים משפטיים העשויים לסכל את תהליך החלת כללי הרישום החדשים על אלו שנרשמו לפני שנת 1999.

בהנהגת המנכ"ל ומנהלת המרשם החדשים, ובסיוע וועדת ההיגוי לתשתיות, נבחנים מודלים שונים להסדרת הנושא באופן ראוי. אף שהדעה הרווחת כי עיקר הבעיה בשמות המתחם שנרשמו לפני 1999 הינה כי מחזיקי אותם שמות מרשם אינם משלמים עבור רישום שם המתחם וניהולו, עמדת הדרג המקצועי היא שהבעיה העיקרית נובעת מאי עדכון המידע וקיומם של מאות רבות של שמות מתחם שמחזיקהם עברו מן העולם והם הפכו לזכויות נפקדות.

ישוב מחלקות סביב שמות מתחם - ILDRP

מערך ה-ILDRP מאפשר למחזיקי שמות מתחם ולמי שטוען לזכויות נוגדות ליישב את הסכסוך ביניהם במנגנון Alternative Dispute Resolution (ADR) במסגרת האיגוד, ולהמנע מהצורך לפנות לבית משפט בונשאים אלה.

במהלך תקופת הדו"ח טופלו במסגרת ILDRP ארבעה סכסוכים, והם:

1. gigabyte.co.il

2. cala.co.il

3. sovaldi.co.il

4. maccabishiudi.co.il

החלטות של פורומי ה-ILDRP ניתן לקריאה באתר האיגוד ב-http://www.isoc.org.il/domain-name-registry/dispute_resolution

תפקידו של שרת ה-gTLD הוא לשמש כמעין "ספר טלפונים" אינטרנטי המקשר בין שמות מתחם בסיומת com או net שהוא הכתובת האינטרנטית אותו מכיר אדם, כגון www.ripe.net או www.facebook.com והכתובות המספריות ברשת האינטרנט (IP) של אתרים אלה הנדרשים למחשב לצורך הגלישה אליהם.

התקנתו של השרת בצמידות ל-IX, מאפשרת לכל מחשב של גולש בישראל לפנות ישירות לשרת זה, במקום לשרתים זהים בחו"ל ובכך לשפר את חווית הגלישה ולהעלות את חסינות הרשת במקרה של התקפות סייבר למניעת שירות (DDOS).

תפקידו של שרת שורש מסוג J הוא לשמש כמעין ספר על לשרתי gTLD (כגון זה שהותקן עתה על ידי האיגוד) או לשרתי ccTLD המתרגמים את כתובת ה-IP לשמות המתחם המדינתיים כגון IL או UK.

מנהלת חדשה למרשם שמות המתחם בסיומת הלאומית IL.

לקראת סוף שנת 2015, מונתה אורטל מאלדונדו, עובדת ותיקה במרשם שמות המתחם באיגוד, לנהל את התחום בכפיפות ישירה למנכ"ל.

אורטל עובדת בתחום זה באיגוד כשמונה שנים. היא בעלת תואר שני בייעוץ חינוכי, והיא מביאה לתפקיד הכרות עמוקה עם הסוגיות הניהוליות והמשפטיות הקשורות בניהול המרשם.

חבר חדש לוועדת היגוי לתשתיות

בחודש פברואר 2016 נבחר פרופ' טל ז'רסקי לחבר חדש בוועדת ההיגוי לתשתיות הפועלת במסגרת האיגוד. פרופ' ז'רסקי ממלא את תפקיד נציג הציבור השלישי בוועדה, תפקיד שהתפנה עם מינויו של חבר וועדת ההיגוי יורם הכהן למנכ"ל האיגוד.

טל ז'רסקי: פרופסור חבר בפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה, ועוסק למעלה מעשור במחקר והוראה בתחומי התקשורת והאינטרנט, פרטיות ומסחר אלקטרוני וכן בדיני קניין וחוזים. פרסומיו הופיעו בכתבי עת בישראל ובעולם.

בהשכלתו, טל הינו בעל תואר בוגר (בהצטיינות יתרה) במשפטים ופסיכולוגיה מהאוניברסיטה העברית וסיים דוקטורט באוניברסיטת קולומביה שבניו יורק. בין היתר אף חקר והרצה במוסדות אקדמיים מהשורה הראשונה וביניהם NYU, ייל, אוניברסיטת אמסטרדם, אוניברסיטת לידן ואוניברסיטת אוטווה שבקנדה. וכמו כן, מייעץ לגופים ממשלתיים ופרטיים בישראל ובחו"ל.

הליך הבחירה כלל קול קורא אשר הציע למועמדים ראויים להצטרף לוועדת התשתיות, בין הקריטריונים שנבדקו, נדרש ידע בתחום שירותי תשתית האינטרנט בכלל ובתחום רישום שמות מתחם בפרט, הבנה כללית במוסדות משילות אינטרנט, תפקידי ICANN, IETF ומוסדות שונים הנוגעים למדיניות וארכיטקטורה של רשת האינטרנט.

8. פעילות קשרי קהילה

כללי

פעילות האיגוד בתחום קשרי קהילה עוסקת בזכויות חברתיות, במטרה שהאינטרנט ישרת באופן הולם את צרכי האזרח הדיגיטלי. במסגרת זו, פועל האיגוד לשיפור "איכות החיים הדיגיטלית" של אזרחי הרשת, כך שידעו כיצד להשתמש בו (קרי - אוריינות דיגיטלית) ויעשו בו שימוש בטוח, בשלל ההיבטים הקשורים לנושא זה (בריונות רשת, ביוש [shaming], הגנת פרטיות, אבטחת סייבר וכד').

במסגרת תחום זה, מקים האיגוד ומפעיל מגוון פעילויות סיוע לאוכלוסיה בסוגיות שונות, כגון הדרכה לאינטרנט בטוח, קידום הגנת סייבר והטמעת שימושי אינטרנט שונים (כגון מסחר אלקטרוני).

הקמה של מרכז לסיוע לאזרחים ועסקים קטנים בנושא הגנת סייבר

היזמה להקים מרכז סיוע לאזרחים ולעסקים קטנים ובינוניים במסגרת האיגוד נדונה במסגרת ועדת היגוי לתשתיות במהלך שנת 2014, והתנעתה אף תוקצבה בשנת 2015. ראוי לציין כי איגוד האינטרנט, ביוזמת חבר הוועד המנהל דאז דורון שיקמוני, בחן הקמת CERT עוד בשנות ה-2000, אך יוזמה זו לא קרמה עור וגידים בסופו של עניין.

קידום הפעילות בשנת 2015 הושהה בשל עזיבתה של דינה באר, אך חזר לשולחן הדיונים עם כניסתו של יורם הכהן, שהיה מיוזמי התהליך בוועדת ההיגוי לתשתיות, לתפקיד המנכ"ל.

בתקציב 2016 הוקצה לנושא תקציב תלת שנתי של 1.5 מיליון ₪, אשר הותנה בכתיבתו של מסמך ייזום. מסמך זה נכתב על ידי המנכ"ל בתחילת 2016, והוא מצורף כנספח ג' לדו"ח זה.

הרעיון המרכזי אשר עומד בבסיס יוזמה זו היא שהאזרחים והעסקים הקטנים נדרשים לטיפול שונה באירועי הגנת סייבר מאלו הניתנים למשרדי ממשלה ועסקים גדולים, ושהמיקוד המדינתי אינו מופנה לקבוצה זו. האיגוד רואה כמשימתו לספק סביבה מגנה שכזו, אשר תעזור לאזרחים ועסקים קטנים להתמודד עם איומי ואירועי הגנת סייבר.

האקדמיה לאינטרנט

האיגוד פועל מזה כעשור להעשרת הידע של ציבור משתמשי האינטרנט, תוך קידום אוריינות דיגיטלית והעברת ידע לקהלי יעד שונים וביניהם:

- אוכלוסיות מוחלשות (דוברי ערבית, עולי אתיופיה, המגזר החרדי, גיל שלישי, ילדים בסיכון) הולמדות אוריינות דיגיטלית ושימוש בסיסי במחשב ובאינטרנט.
- ציבור בעלי העסקים הקטנים והבינוניים להרחבת הידע על שימוש נכון באינטרנט לצורך ניצול האינטרנט בצורה מיטבית למען העסק שלהם.
- ציבור בעל אוריינטציה טכנולוגית הנחשף לחידושים הטכנולוגיים ולמגמות החדשניות בתחום האינטרנט.

במהלך שנת 2015-2016 התמקד האיגוד בהעשרת הידע של 2 אוכלוסיות עיקריות:

• האוכלוסייה דוברת הערבית:

מאז 2011 מפעיל האיגוד הדרכות לאוריינות דיגיטלית בקרב מגזר דוברי הערבית. במהלך תקופה זו, הודרכו כ-8,000 איש הדרכה בסיסית (כ-500 קורסים).

במטרה לבחון את מהות ודרך השימוש באינטרנט בקרב דוברי הערבית ולבחון את הדרכים להעצמת והרחבת העשרת הידע של אוכלוסייה זו, בוצעו בתחילת 2016, **סקר בקרב מדגם מייצג של אוכלוסיית דוברי הערבית**. לאור התוצאות המעניינות של הסקר, בוצע בנוסף סקר דומה בקרב מדגם מייצג של כלל האוכלוסייה היהודית בישראל. חיבורם של שני סקרים אלה ייתן תמונה מקיפה ועדכנית על אודות הרגלי השימוש באינטרנט של החברה הישראלית.

נתוני הסקר יתפרסמו במהלך חודש יוני, והם אמורים לסייע לאיגוד ולשאר מקבלי ההחלטות בחברה הישראלית להבין את הצרכים בכלל אוכלוסיית ישראל, ובזו דוברת הערבית בפרט, בהקשר לשימוש באינטרנט. על בסיס מידע זה ניתן יהיה לגבש את הדרך הנכונה לקדם ולטייב את השימוש באינטרנט בכלל אוכלוסיית מדינת ישראל.

• ציבור בעלי העסקים הקטנים והבינוניים:

בסוף 2014, השיק האיגוד פעילות ייחודית שמטרתה העשרת הידע של עסקים קטנים ובינוניים בתחום המסחר האלקטרוני במטרה להגביר את היקף פעילות המסחר המקוון בארץ. לצורך כך, הקים האיגוד אתר ידע גדול וקיים מפגשי לימוד וסדנאות להעשרת הידע של בעלי העסקים.

במסגרת הפרוייקט ערך האיגוד בסוף 2015, בשיתוף הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן במשרד הכלכלה ובחסות חברת Google, תחרות פיתוח אפליקציות שמטרתן הורדת יוקר המחיה. האפליקציות שהשתתפו בתחרות מסייעות בהשוואת מחירים בתחום המזון ותורמות לצרכנות נבונה. טקס חלוקת הפרסים בתחרות נערך בהשתתפות שר הכלכלה אריה דרעי ונציגי Google.

למען הגברת הידע בנושאי מסחר אלקטרוני, ערך האיגוד ביום האישה הבינלאומי, 8 במרץ 2016, כנס בנושא 'נשים מובילות מסחר ברשת'. בכנס, שהועבר כולו ע"י מרצות נשים - מובילות ומנהלות בכירות, בעלות עסקים און ליין, בלוגריות ועוד - קיבלו המשתתפות כלים מקצועיים ומעשיים שיסייעו להן להתקדם לתחום המסחר האלקטרוני ולנצל את יתרונות הרשת לטובתן.

המרכז לאינטרנט בטוח

האיגוד מפעיל משנת 2013 את המרכז לאינטרנט בטוח. המרכז פועל לצמצם את תופעת הבריונות ברשת ונותן מענה וכלים לנפגעים מהתופעה. המרכז לאינטרנט בטוח פועל בשני מישורים:

• מניעה ושינוי:

פעילות ציבורית להובלת תהליכי שינוי בחברה בכל הקשור לשימוש מושכל במרחב הדיגיטלי. בתוך כך האיגוד מעורב בוועדות ציבוריות - מקצועיות ופרלמנטריות, מוביל קמפינים להגברת המודעות, מקיים שולחנות עגולים, מדריך מאמנים (יועצים, מדריכים, מחנכים, שוטרים והורים) ועוד.

• תמיכה וסיוע:

הפעלת מענה אנושי לתמיכה, ייעוץ וטיפול בפגיעות ברשת (ילדים ובוגרים). המענה האנושי פועל 24 שעות ביום 7 ימים בשבוע. הדרכות להורים, יועצים, מדריכים ומחנכים למתן כלים יישומיים לגלישה בטוחה ותרבות רשת של ילדים ובני נוער.

לפניות למרכז לאינטרנט בטוח בכל זמן יש לפנות בטלפון: 03-9700911 | דוא"ל: safe@isoc.org.il | וואטסאפ: 054-88-58-911.

המרכז פועל בשיתוף קואליציה רחבה ובשיתוף פעולה עם גורמים מקצועיים, ממשלתיים ובינלאומיים וביניהם: Facebook, Microsoft, Twitter, Google, משרד החינוך, המשרד לבטחון פנים, משטרת ישראל, ארגון ההורים הארצי, מכון אדלר, המועצה הלאומית לשלום הילד ועוד. לרשימת השותפים המלאה יש לעיין ב: <http://safe.org.il/partners>.

לאור מספר אירועי ביוש (שיימינג) שארעו והתפרסמו בשנת 2015, התייחס המרכז לאינטרנט בטוח ל-2015 כ"שנת השיימינג". במהלכה יצא האיגוד לארבעה מסעות פרסום בנושא המאבק באלימות ברשת ושיח מכבד (אל תשתפו ואל תשתתפו, עשרת ימי תשובה, אומרים לא להסתה ברשת ושוברים על הילדים גם ברשת). לצפיה בכל מסעות הפרסום: <https://www.youtube.com/user/isociltech>

פעילות זו גרפה מיליוני צפיות ועשרות אלפי תגובות, העלו את המודעות הציבורית לנושא. היא גם חשפה את האיגוד כבעל ידע והבנה בתחום השימוש המושכל ברשת. הסרטון שהופק באחת ממסעות הפרסום אף נכנס לרשימת הפרסומות הנצפות ביותר של עיתון העסקים גלובס.

במהלכים אלה השתתפו חברי כנסת, הורים, ידוענים ואתרי התוכן המרכזיים באינטרנט הישראלי.

במהלך שנת 2015, חלה עלייה משמעותית של כ-30% בהיקף הפניות למרכז - כ-4000 פניות לסיוע ותמיכה התקבלו במענה האנושי של המרכז וכ-22000 כניסות ייחודיות בוצעו לאתר המרכז לאינטרנט בטוח (www.safe.org.il).

במקביל, חלה עלייה משמעותית במעורבות הציבורית של האיגוד בטיפול בנושא ובמספר ההדרכות שהעביר האיגוד - ב-2015 הודרכו 300 קציני משטרה, 500 מורים, 500 עובדים סוציאליים וכ-4,500 מאמנים אשר לאחר מכן העבירו את המסרים הלאה ל-15,000 איש נוספים.

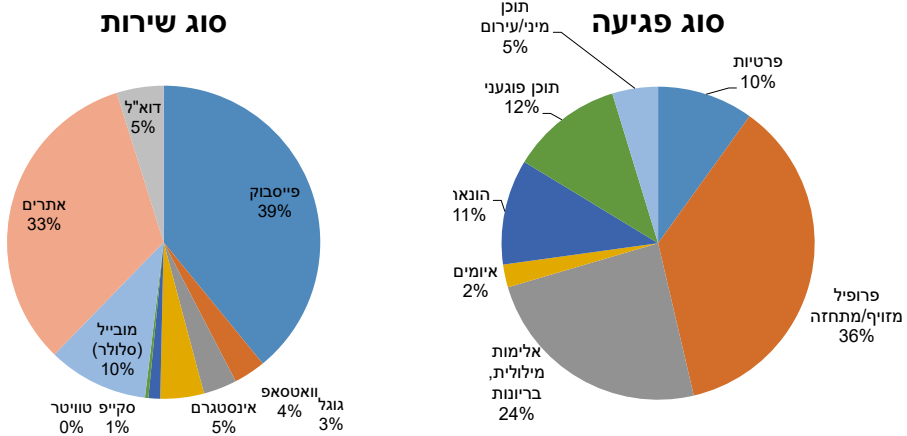
הידע המקצועי של אנשי המרכז לאינטרנט בטוח הוצג בכנסים רבים. במהלך 2015 התקיימו הרצאות של נציגי האיגוד בנושא ב-4 כנסים שבהם השתתפו מעל 500 משתתפים ובכ-10 כנסים נוספים בהם נכחו מתחת ל-100 משתתפים. בתחילת 2016 קיים האיגוד כנס ייחודי בנושא 'שיימינג עסקי' בשיתוף המחלקה למשפט ותקשורת באוניברסיטת בר אילן.

שיתופי פעולה משמעותיים רבים נרקמו במהלך 2015 ו-2016. כחלק משיתופי הפעולה השונים, פעל האיגוד על מנת להביא את נציגי Facebook לדיון בוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת ואלה ענו על שאלות חברי הכנסת והציבור על פעילותם למיגור האלימות ברשת החברתית. במקביל, שיתוף פעולה עם ההסתדרות הרפואית בישראל (הר"י) הוביל להפניית הרופאים החברים בהר"י לקבלת סיוע בקו החם.

עוד במסגרת שיתופי הפעולה, מרכז האיגוד דיוני שולחן עגול בהשתתפות כל הגורמים המקצועיים המעורבים והמשפיעים בתחום ומפעיל קבוצת whatsapp של אותם גורמים (כ-30 חברים) המשתמשת להעברת ידע והתייעצות בנושא.

במהלך 2015 ביצע האיגוד מספר סקרים על מנת לבחון את הצרכים והעמדות בתחומים רלבנטיים. בין הסקרים שבוצעו: סקר על הידע והמעורבות של הורים בפעילות ילדיהם ברשת וסקר בקרב צעירים על תפיסת הברינות ברשת.

התפלגות הפניות המגיעות למרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט

נייר עמדה לוועדת ארבל

באמצע 2015 הקימה שרת המשפטים ועדה בראשות שופטת בית המשפט העליון בדימוס עדנה ארבל שמטרתה לדון בהגנה על הציבור מבפני פרסומים פוגעניים, וזאת בעקבות מספר מקרי ביוש ברשת שגררו תוצאות קיצוניות (כגון התאבדותו של מנהל סניף תל-אביב של משרד הפנים).

הדרג המקצועי באיגוד חיבר נייר עמדה, אשר הוגשה לעיון הוועדה. בעקבות מסמך זה, ולאור פעילותו של המרכז לאינטרנט בטוח, התבקש האיגוד להציג את פעילות האיגוד והעקרונות המגולמים בנייר העמדה בפני הוועדה.

נייר העמדה מצ"ב כנספח ד' לדו"ח.

תופעת ה"עוקץ המרוקאי"

במסגרת פעילות המרכז לאינטרנט בטוח, זוהתה תופעת רשת קשה אשר, למורת רוחם של עובדי האיגוד, לא עלה בידי האיגוד לגרום לטיפול נאות בה או להפסקתה.

במהלך 2015 ו-2016 התקבלו במרכז לאינטרנט בטוח כמאתיים פניות של גברים אשר פתו ע"י בחורה צעירה לקיום קשר מיני וירטואלי ברשתות חברתיות מול מצלמות פתוחות. עם סיום האקט, מפעילה הבחורה מסכת של איומים, לחצים והפחדות כי תפרסם את הסרטון לחבריו של הקורבן בפייסבוק אם לא יעביר לחשבון בנק שהיא נותנת לו כמה אלפי דולרים.

מאז שצצה התופעה לפני כשנתיים, התריע האיגוד שוב ושוב למשטרה ולמשרד לבטחון פנים וביקש את התערבותם למיגור התופעה, שמעבר לפגיע הנפשית והשימוש ברשת לרעה - הינה עבירה פלילית לכל דבר ועניין.

למרבה הצער, לא הצליח האיגוד עד כה לגרום לרשויות לטפל בנושא וזרם הפניות ממשיך בקצב של כפניה בשבוע. כל הפונים למרכז לאינטרנט בטוח פנו גם למשטרה (לפני או אחרי הפניה אלינו) אולם עפ"י דיווחם נאמר להם ע"י נציגי המשטרה כי זו אינה יכולה לסייע. במקרים רבים הופנו הקורבנות אל המרכז לאינטרנט בטוח לקבלת סיוע.

יש להבהיר כי המספר המתואר לעיל הן הפניות **שהגיעו למרכז לאינטרנט בטוח**. להערכתנו, התופעה רחבה הרבה יותר וקיימים קורבנות נוספים שכלל לא התלוננו והעדיפו לשמור את פרטי האירוע והבושה לעצמם. בנוסף, ייתכן שקיימים קורבנות אחרים שהתלוננו במשטרה ולא פנו במקביל גם אלינו.

ניתן לקבוע כי היקף התופעה התרחב עם הזמן. בתחילתה, היתה התופעה שכיחה בעיקר בקרב גברים דוברי ערבית. בעת האחרונה התרחבה התופעה גם לגברים דוברי עברית. הפיתוי נעשה לרוב ברשתות חברתיות, אולם לאחרונה קיבלנו פניות גם מקורבנות "שניצודו" בפאב, והפיתוי ברשת נעשה רק כמהלך המשך.

9. פעילות רגולציה ומדיניות ציבורית

כללי

האיגוד פועל מול הכנסת ומשרדי הממשלה בסוגיות שונות הקשורות לחופש הרשת, במובן הרחב שלו. מטרת האיגוד הינה לשמור על אינטרנט פתוח, שיוויוני, נגיש, גלובלי ונייטרלי תוך שמירה על תחרותיות וחדשנות והגנה על המשתמשים. לפיכך, עוסקת הפעילות בנושאים של זכויות יסוד אזרחיות ברשת, כגון הגנה על חופש ביטוי, חופש תנועה ברשת (למשל, בהתנגדות לחסימת אתרים), פרטיות, שיוויון (למשל, לעניין נגישות של אתרי אינטרנט וזמינות שירותי אינטרנט למיעוטים וקבוצות מוחלשות) וקניין (כגון בענייני SPAM והפרת קניין רוחני).

במסגרת הפעילות, מעורב האיגוד במהלכים והסדרים רגולטוריים ועצמיים בתחומים הקשורים לאינטרנט, יוזם מדיניות ציבורית ראויה ומגיב ליוזמות מדיניות שונות המגיעות מהכנסת, הממשלה או המגזר הפרטי.

בין פעילויות האיגוד המשמעותיות אותן ביצע ומבצע האיגוד במהלך 2015-2016 ניתן למצוא:

כתיבת מסמכי ייזום מדיניות ציבורית בנושאים שונים

מרכיב שני בתוכנית האסטרטגית של האיגוד לשנת 2016, הינו ייזום של מספר מסמכי מדיניות בנושאים שונים הקשורים לאינטרנט במדינת ישראל. מטרת מסמכים אלה הינה לעורר דיון ציבורי בנושאים הנחקרים בהם, ולקדם פתרון ראוי של הבעיה המוצגת בהם.

הוועד המנהל, על בסיס הצעה של הדרג המקצועי באיגוד, אישר נכון למועד כתיבת דו"ח זה את כתיבתם של שלושה מסמכים, בנושאים הבאים:

1. פרטיות ילדים בעידן הדיגיטלי
2. מדיניות הטמעת IPv6 בישראל
3. "אבק דיגיטלי" – מעמדם של נכסים דיגיטליים של נפטרים.

לכל אחד מהנושאים יישכר מומחה אקדמי ו/או בעל ניסיון רלוונטי, אשר יכתוב מסמך מדיניות בפיקוח הדרג המקצועי של האיגוד. מסמך זה יופץ לעיון ותגובת הציבור, ויקויים לגביו דיון ציבורי. לאחר דיון זה, האיגוד יגבש, בעזרת המומחה, את הנוסח הסופי של המסמך לרבות הפתרון המוצע, ויישמו יקודם על ידי האיגוד כחלק מפעילות המדיניות הציבורית שלו.

עמדת האיגוד כידיד בימ"ש בתביעת צ'רלטון נגד ספקיות האינטרנט

חברת צ'רלטון, מחזיקת הזכויות בשידורי הליגה אנגלית בכדורגל (הפרמיר ליג), עתרה בחודש אפריל 2014 בתביעה לבית המשפט המחוזי, בבקשה שיורה לשלושת ספקיות האינטרנט הגדולות בישראל לאתר ולחסום גישה לאתרים המפרים לדעתה את זכויות היוצרים שלה. עוד היא דרשה שספקיות האינטרנט יפצו אותה בסכום של 10 מיליון ₪ מאחר שהן סירבו למנוע גישה לאתרים אלה על פי דרישה שלה. לבקשת איגוד האינטרנט, צירף בינואר 2015 בית המשפט המחוזי במחוז מרכז את האיגוד כ"ידיד בית המשפט", כגוף נייטרלי ואובייקטיבי המתמחה בסוגיות של חופש רשת, והמיועד לסייע לבית-המשפט בסוגיה.

בסיכומים שהוגשו לבית המשפט ע"י עורכי הדין חיים רביה ויוסי מרקוביץ', המליץ איגוד האינטרנט לבית המשפט שלא לאשר לצ'ארלטון את בקשותיה. העקרונות שהובעו הם כי יש לשמור את הסמכות בדבר חסימת גישה לבית המשפט בלבד, אשר שוקל לא רק את האינטרס הפרטי של הצדדים המתדיינים, אלא את מכלול השיקולים הנורמטיביים המעורבים בהכרעה. בנוסף, גורס האיגוד כי אין ליתן בידי חברות פרטיות – ובהן חברת צ'ארלטון או ספקיות האינטרנט – סמכות לחסום אתרים ללא פיקוח שיפוטי או הסדרה חקיקתית מתאימה.

איגוד האינטרנט הביע עמדה כי אף שאין להקל ראש בהפרת זכויות יוצרים, אסור ליצור מנגנון שבו ייחשפו פרטי גולשים או תתבצע צנזורה וחסמת גישה לאתרים בלא ביקורת שיפוטית קפדנית מראש. תוצאת קבלת התביעה היא הקמת צנזורה דיגיטלית פרטית ברשת האינטרנט.

המשמעות של החלטה בתיק זה (שטרם התקבלה במועד כתיבת דו"ח זה) עשויה להיות דרמטית לחופש הרשת בישראל, ולהטביע את חותמה על זכות הגישה למידע באינטרנט, על הזכות לפרטיות ולאנונימיות בה ועל נורמות ההתנהלות המצופה מספקיות האינטרנט. נוסח העמדה מצ"ב כנספח ה' לדו"ח זה.

סיוע לגיבוש עמדת מדינה בחוק לחשיפת פרטי מעוול

בעקבות פס"ד בית המשפט העליון בפרשת רמי מור² והעיכובים בתהליכי חקיקת הצעת חוק חשיפת פרטי מידע של משתמש ברשת תקשורת אלקטרונית, התשע"א-א-2011³ לא קיים היום תהליך מסודר המאפשר חשיפת פרטים של משתמשי אינטרנט המבצעים עוולות חמורות בצורה אנונימית.

על פי בקשת משרד המשפטים, נפגש האיגוד עם נציגי מחלקת ייעוץ וחקיקה לסיוע בגיבוש הצעת חוק עדכנית ונכונה לחשיפת פרטי מעוולים. טרם פגישה זו, נערכה פגישה פנימית באיגוד עם מומחים שונים להצפת הסוגיות המשפטיות והטכנולוגיות העולות מהנושא.

2 רע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק א.י.טי.סי (1995) החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ, ניתן ב-25.3.2010.

3 הצעות חוק 421 מיום 22 בנובמבר 2011, בעמ' 36.

מטרת האיגוד הינה להביא לכך שהצעת החוק שיניח משרד המשפטים תציע תהליך ראוי שיאפשר הסרת האנונימיות של המשתמשים רק בשלב בו יקבע בית משפט שמתקיימת הפרה משמעותית של החוק, וכי רק בנסיבות מקרה ספציפי המונח בפני בית המשפט, תוך מתן משקל ראוי לערכים מוגנים שונים – תתאפשר חשיפת פרטי המעוול לצורך הגשת תביעה כנגדו.

נכון למועד כתיבת דו"ח זה טרם גובש נוסח סופי.

ריכוז שיח של בעלי עניין בנושא תקנה 35 לתקנות הנגישות

תקנה 35 לתקנות הנגישות (תקנות שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות – התאמות נגישות לשירות) מטילה על כל נותני השירותים חובה להנגיש את אתריהם. אלא שנוסחה הנוכחי של התקנה מעלה אתגרים לא מעטים, משפטיים, טכנולוגיים ועסקיים. האיגוד פעל רבות מול נציבות שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים לשינוי הנוסח הנוכחי של התקנה.

במטרה לסייע לנציבות לגבש את השינויים הנדרשים לבצע בתקנה ולהבין מהי הדרך הרצויה לתיקונם, כינס האיגוד מרתון שולחנות עגולים בהשתתפות מפתחים מומחים בהנגשת אתרים, אנשים עם מוגבלות המכירים את הטכנולוגיה, עורכי דין מומחים בנושא ונציגי נציבות שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. בעקבות מסקנות השיח, מנסחת הנציבות בימים אלה נוסח מתוקן של התקנה תוך איזון בין הצרכים של אנשים עם מוגבלות לאינטרנט נגיש לבין הצרכים והיכולות של בעלי האתרים.

על פעילותו של האיגוד התקבלה תודתו של נציב היוצא לשיוויון אנשים עם מוגבלויות, מר אחיה קמארה. מכתב התודה מצ"ב כנספח ו'.

השתתפות בתהליך קביעת מדדי איכות חיים בתחום טכנולוגיית המידע

האיגוד הוזמן ע"י מנכ"ל משרד המדע, הטכנולוגיה והחלל להיות חבר בצוות היגוי מקצועי לגיבוש מדד איכות חיים בתחום טכנולוגיית המידע. גיבוש מדד זה היה חלק מתהליך ממשלתי נרחב שהתקיים ב-2015, בהובלת ראש המועצה לכלכלה פרופ' יוג'ין קנדל, לגיבוש מדדים לאומיים לאיכות חיים בהתאם ל-OECD.

10. אינטרנט ישראל

מאגר מידע על אודות אינטרנט ישראל (STS)

האיגוד מפעיל מאגר נתונים סטטיסטיים על האינטרנט הישראלי, הזמין לציבור באתר data.isoc.org.il.

מטרת המאגר היא לאפשר לכלל הציבור, ולחוקרי האינטרנט הישראלי בפרט, ניתוח והבנה של האינטרנט בישראל באמצעות שיתוף נתונים סטטיסטיים באופן חופשי וללא עלות. המאגר מכיר נתונים סטטיסטיים במגוון תחומים וביניהם: הפער הדיגיטלי, הרגלי שימוש, אבטחת מידע, צרכנות ועוד.

במהלך 2015, בעקבות עיכוב חתימת הסכם עם הספק המאתר את הנתונים ומעלה אותם למאגר, חלה האטה בקצב הוספת נתונים. החל מתחילת 2016, מועלים למאגר נתונים סטטיסטיים בקצב של 8 סדרות נתונים חדשות בחודש. במקביל, נכתבים סיכומים המנתחים סדרות נתונים משמעותיות.

מאגר התמונות החופשיות של ישראל (פיקיויקי)

מאגר התמונות פיקיויקי (www.pikiwiki.org.il) הוקם כמיזם משותף של איגוד האינטרנט, ויקימדיה ישראל ומט"ח. פיקיויקי הינו מאגר שיתופי של תמונות דיגיטליות בנושאי היסטוריה, גיאוגרפיה וחברה בישראל. הפריטים נתרמים למאגר ע"י הציבור הרחב, צלמים מקצועיים, ארכיונים ומוזיאונים. התמונות המועלות למאגר עומדות לרשות הציבור לשימוש חופשי, ללא מגבלות של זכויות יוצרים.

המאגר מכיל כיום כ-50,000 תמונות.

במהלך 2015 נתרמו למאגר כ-4,800 תמונות חדשות.

11. ייצוג של קהילת האינטרנט הישראלית בפורומים בינלאומיים

האיגוד מייצג את קהילת האינטרנט הישראלית בפורומים בינלאומיים שונים, כגון ב-ICANN וב-ISOC, שהוא משמש ה-chapter הישראלי בה.

במהלך תקופת הדו"ח, השתתפו מנכ"ל האיגוד, מנהלת המרשם והמנהל הטכני של האיגוד במספר כינוסים של CENTR, ארגון רשמי שמות המתחם האירופיים, שהאיגוד חבר בו מיום הקמת הארגון.

בנוסף, ייצגה סמנכ"ל קשרי קהילה ורגולציה עו"ד מיטל גרייבר שוורץ את האיגוד בכנס IGF (Internet Governance Forum) שנערך בברזיל בחודש נובמבר 2015, וכן בכנס שערך איגוד האינטרנט העולמי ISOC במדריד בחודש אפריל 2016.

נספחים

נספח א'

תקציב איגוד האינטרנט לשנת 2016

תקציב איגוד האינטרנט לשנת 2016 (בש"ח)

9,306,000	סה"כ הכנסות
7,250,000	רישום דרך רשמים
540,000	IIX
15,000	מנהלה
476,000	שווי כסף
54,000	הכנסות מריבית
971,000	קרנות יעודיות
11,737,562	סה"כ הוצאות
2,167,634	תשתיות
107,040	DRP
258,784	IIX
275,000	חומרה/תוכנה
151,150	יעוץ
40,000	כללי
132,020	מערכות מידע פנימיות
545,600	מרשם
654,040	ניהול שרתי DNS
4,000	פרויקטים
1,787,250	מדיניות ציבורית וחברתית
130,000	אינטרנט ישראלי
250,000	האקדמיה לאינטרנט
175,000	המרכז לאינטרנט בטוח
76,250	יעוץ
716,000	מרכז להגנת הסייבר
20,000	נגישות
420,000	רגולציה
202,000	קשרי חוץ וחו"ל
86,500	כנסים
115,500	מיצוב בחו"ל

1,199,000	מנהלה
68,500	ביטוחים
10,000	השקעות
180,000	יעוץ ושירותים מקצועיים
78,000	כללי
33,500	משילות
829,000	תחזוקת משרד
1,042,500	שיווק יח"ץ ופרסום
887,500	יח"ץ ושיווק
155,000	מיצוב איגוד
5,339,178	כ"א
80,000	רווחת עובדים
5,259,178	שכר
הכנסות:	
15,000	מנהלה
476,000	קו חם
540,000	IIIX
7,250,000	מרשם
54,000	הכנ מריבית
971,000	קרנות יעודיות
9,306,000	סה"כ הכנסות
הוצאות:	
5,339,178	כ"א
1,787,250	מדיניות ציבורית וחברתית
1,199,000	מנהלה
202,000	קשרי חוץ וחו"ל
1,042,500	שיווק יח"ץ ופרסום
2,167,634	תשתיות
11,737,562	סה"כ הוצאות
(2,431,562)	גרעון

הערה: מדובר בתוכנית שעשויים להיות בה שינויים.
במידה ואלה יתרחשו, עדכון על כך יינתן באסיפה הכללית.

נספח ב'

תיאור פעילות האיגוד

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר), מנהל תשתיות בליבת האינטרנט בישראל, משחר כניסתו של האינטרנט לשימוש מסחרי בתחילת שנות ה-90: מרשם שמות המתחם בסיומת הלאומית il. ואת מחלף האינטרנט הישראלי (IX). כמו ברוב המדינות הדמוקרטיות, גם בישראל, מפעיל האיגוד את המרשם הלאומי באופן ניטרלי, ללא מטרות רווח וללא שיקולים מסחריים או פוליטיים. בנוסף, מקדם האיגוד יוזמות מדיניות ציבורית, המשפיעות על החיים הדיגיטליים של כלל אזרחי ישראל ותושביה ופועל לשמירת אופיו של האינטרנט בארץ כפתוח, ניטרלי, שיוויוני ובטוח.

אנו כאן בשבילכם – אנו מזמינים אתכם להסתייע בשירותים השונים העומדים לרשות הציבור, להצטרף אלינו ולקחת חלק בפעילותנו. הפכו לשותפים לעשייה והובילו יחד איתנו יוזמות ומהלכים שישיפונו על האינטרנט בישראל.

למידע המלא בקרו באתרנו: www.isoc.org.il

**איגוד
האינטרנט
הישראלי
ISOC-IL**

מה אנחנו עושים?

**המרכז
לאינטרנט בטוח
safe.org.il**

אנו עומדים לרשות הציבור באמצעות קו חם הפועל 24/7 לתמיכה וייעוץ בפגיעות ברשת ובנושאים נוספים, ומדריכים אלפי בני נוער, הורים ואנשי מקצועות החינוך אודות הכלים הנרשמים לגלישה בטוחה ונבונה.

פיסבוק, גוגל ופלטפורמות פרסום תוכן נספות, מכירות ב"מרכז לאינטרנט בטוח" כגוף אמין לטיפול באלמות רשת (Trusted Flagger). קשר זה מאפשר לנו להתמודד עם אתגרים של הגנה על הגולשים, ולסייע בהסרת תכנים פוגעניים.

לפניות לקו חם – 03-9700911
11אטססאפ: 054-8-858911
safe@isoc.org.il

**שרותי תשתית
וטכנולוגיות**

אנו מנהלים תשתיות IT בליבת האינטרנט בישראל:

- מרשם שמות המתחם (domain names registry) בסיומת הלאומית il - החיוני לפעולת האינטרנט בישראל.
- מחלף האינטרנט ישראל, המקשר בין כל ספקי הגישה לרשת בישראל: ישראל, משפר את מהירות ואיכות הגלישה בישראל, יוצר תחרות הוגנת לשיפור היצע השירותים ורמת המחירים למשתמשי הקצה ומהווה מרכיב מרכזי ביכולת שרירות הסייבר של הרשת הישראלית.

גלובליזציה וקשרי חוץ

האיגוד הוא הסניף הישראלי של איגוד האינטרנט העולמי (ISOC.ORG). אנו מייצגים את קהילת האינטרנט הישראלית מול קהילת האינטרנט העולמית במגוון של פורומים בינלאומיים המשפיעים על האינטרנט (כגון ICANN, CENTR, RIPE, WSIS, IETF וכד'), ופועלים לשימור המודל שבו קביעת מדיניות הפיתוח, הפעולה וקבלת ההחלטות בקשר לאינטרנט, מתבצעת ע"י הציבור ונופים הפועלים במתווה של בעלי עניין רבים (Multistakeholder).

חופש הרשת

על מנת לשמור על אופיו של האינטרנט בארץ כפתוח, ניטרלי, שיוויוני ובטוח - אנו פועלים להגנתם מול הכנסת, הממשלה, גורמי הרגולציה ורשויות האכיפה בישראל.

כמו כן, אנו פועלים לקידום הידע והמחקר, מתוך תפיסה כי האינטרנט ושימוש מושכל בו, חיוניים לקידום טכנולוגיות, צמיחה כלכלית ולהעצמת קהילת המשתמשים, ליצירת תשתית נתונים, שרתים ומידע - לכלל קבוצות האוכלוסייה.

**www.
isoc.
org.il**

הצטרפו אלינו!

כל תושב ישראל
מזמן להצטרף אלינו,
ולחשוף על עצוב פני
החיים הדיגיטליים בישראל

נספח ג'

מסמך ייזום להקמת מרכז לתמיכה באירועי אבטחת סייבר אצל
אזרחים

הקמת מרכז לתמיכת באירועי אבטחת סייבר אצל אזרחים

תוכנית עבודה

פברואר 2016

תוכן עניינים

1. מבוא
2. תפישת העבודה להקמת המרכז
3. אתר המידע לציבור
4. מערכות המידע הנדרשות לפעולת המרכז
5. כוח אדם
6. תקציב נדרש

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

1. מבוא

א. המונח "סייבר" מתאר עולם תקשורת מחשבים בו כל המחשבים מחוברים ומקושרים האחד עם השני דרך רשת האינטרנט. את המונח "מחשב" יש לפרש באופן רחב, והוא כולל מחשבים ארגוניים, מחשבים אישיים, אמצעי תקשורת ניידים כגון טלפונים חכמים, אמצעי מדיה כגון טאבלט או טלויזיה חכמה, סנסורים מקושרים (כגון שעונים חכמים) וכל מה שנחשב כ-Internet of things.

ב. קישוריות זו טומנת בחובה יתרונות עצומים לחברה ולכלכלה, ומאפשרת פיתוח יישומים מסוגים שונים לשימושם היום-יומי של אזרחים ועסקים. היקף השימוש ביישומי מחשב מקושרים ומידת התלות של האוכלוסיה בהם הולך וגובר מיום ליום.

ג. שימוש נרחב זה ביישומי מחשבים על ידי מדינות, ממשלות, עסקים ואזרחים הביא לצמיחתו של ענף לוחמה, טרור ופשיעה חדש המנצל את הקישוריות האינטרנטית בין שלל המערכות ומגוון המשתמשים בהם להשגת יעדים פוליטיים, מדינתיים, צבאיים, כלכליים ואישיים של התוקף. מחשבים הפכו להיות יעדים לפעילות תקיפה ממוחשבות המנסות לרכוש לעצמן גישה לאותם מחשבים, ואפשרו מתן הוראות ביצוע פעולות שונות המשרתות את האינטרסים של התוקף כגון השבתת פעילות המחשב, גניבת מידע ממנו, שימוש לא מורשה בו וכד'.

ד. היעדים לאותן פעולות תקיפה ממוחשבות הן בדרך כלל ישויות כגון ממשלות, גופים עסקיים או גופים שונים ללא מטרות רווח, אך הם יכולים להיות גם אנשים יחידים. לעיתים התוקף מעוניין במידע של אותו אדם (כגון השגת פרטי כרטיס האשראי שלו), ולעיתים השגת גישה למחשבו של אותו אדם משרתת תכלית אחרת במהלך תקיפה של ישות שאינה בשר ודם.

ה. התחום שעוסק בהתגוננות בפני אותם איומי סייבר מוכר בשם "הגנת סייבר", והוא מהווה הרחבה של תחום אבטחת המידע, אשר עסק בעיקרו במחשבים שרמת הקישוריות שלהם הייתה נמוכה ומוגדרת היטב. היקף הקישוריות ומורכבותה הוא שיוצר אתגר חדש המחייב התמודדות שונה מתפישות אבטחת המידע הקלאסיות שהיו קיימות עד תחילת המאה ה-21.

ו. מדינת ישראל משקיעה בשנים האחרונות משאבים רבים בגיבושה של תפישה חדשנית להגנת סייבר מדינתית, בהובלתו של מטה הסייבר הלאומי אשר הוקם בהחלטת ממשלה בשנת 2011. כתוצאה מתהליך הניתוח וגיבוש המדיניות הלאומית, קיבלה לאחרונה הממשלה את המלצת מטה הסייבר והחליטה על הקמת רשות לאומית להגנת סייבר, אשר מתחילה פעילותה בימים אלה. במסגרת הרשות הלאומית להגנת סייבר, מוקם מרכז סיוע להתמודדות עם אירועי סייבר (CERT).

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

ז. תקיפת סייבר כנגד אזרח, או עסק קטן, פוגעת בדרך כלל באזרח או בעסק הקטן, אך כשלעצמה אינה יכולה לפגוע בחברה הישראלית. תקיפה שכזו יכולה אמנם לשמש פלטפורמה לתקיפה של גופים גדולים (למשל אם אותו אדם הוא עובד של גוף שהוא יעד לתקיפה), אך בעיקרה היא יכולה לפגוע משמעותית באיכות חייו הוירטואליים, וגם הפיזיים, של אותו אדם. גניבת זהות ומידע אישי, השמדת מידע או לקיחתו של המידע כבן-ערובה, שינוי מידע או שימוש בו לשם השגת נכסים חומריים של אותו אדם הינם איומים הולכים וגוברים על האזרח בעולם המודרני.

ח. בדיונים שהתקיימו בועדת ההיגוי לתשתיות של איגוד האינטרנט הישראלי (להלן – **האיגוד**) בשנים 2015–2014, הוחלט לקדם הקמה של מרכז תמיכת הגנת סייבר לאזרחים ולעסקים קטנים. הבסיס להחלטה זו היא החשיבה כי עיקרה של הפעילות המדינתית מופנה להגנת סייבר בגופים גדולים כגון משרדי ממשלה, רשויות סטטוטוריות, חברות ממשלתיות, גופים המנהלים תשתיות קריטיות ועסקים גדולים מתוך ראייה כי פגיעה בהם עשויה לגרום נזק משמעותי לחברה הישראלית, אך טיפול מותאם לסיכונים לאזרח או לעסק הקטן אינו במרכז העשייה המדינתית.

ט. האיגוד משער שאזרחים ועסקים קטנים ידרשו יותר ויותר להדרכה והכוונה באשר להתמודדות עם איומי סייבר, וגורס כי להעלאה של רמת המודעות והמוכנות בנושאי הגנת סייבר באוכלוסייה הכללית יש חשיבות לאומית. רבות ממתקפות הסייבר מתחילות במחשבו הפרטי של מן דהוא. זה יכול להיות אזרח רגיל שמחשבו משמש כ-bot במתקפת DDOS, או עובד של ארגון כלשהו שחדירה לחשבונו מתחילה תהליך של privilege escalation שסופו חדירה ליעד המבוקש בארגון.

י. מטרת מסמך זה לקבוע תוכנית עבודה ותקציב מפורט להקמת מרכז תמיכה לאזרחים ועסקים קטנים למקרים של אירועי אבטחת סייבר (להלן – **המרכז**). הקמתו של המרכז תוקצבה עקרונית בתקציב 2016 של האיגוד, ומטרת מסמך זה לפרט את תהליכי הקמת המרכז והעלויות המרכזיות הנדרשות לצורך פעולתו.

2. תפיסת העבודה להקמת המרכז

יא. האיגוד מקיים היום פעילות דומה, במישור הרעיוני, של "המרכז לאינטרנט בטוח" במסגרתו ניתן מענה 24X7 לאזרחים הפונים בסוגיות של אלימות ברשת, פרסום מידע פוגעני או אישי, הונאות רשת וכד'. המענה האנושי באירועים אלה נדרש מאחר והסוגיות שעולות הן בדרך כלל מאוד רגשיות, והתמיכה האנושית שהמרכז לאינטרנט בטוח מספק לגולשים עוזרת להם להתמודד עם החוויה השלילית הספציפית הקשורה בגלישה באינטרנט.

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

ב. אירוע של הגנת סייבר הוא שונה במהותו, שכן לעיתים האדם כלל לא יודע שהוא יעד לתקיפת סייבר. במקרים רבים, המחשב פשוט אינו עובד טוב, או שקרה אירוע מזרז והאדם אינו יודע כיצד לפרש אותו.

ג. התובנה שהתגבשה באיגוד היא כי לא ניתן להעתיק את אופן הפעולה של מתן מענה אנושי הקיים במרכז לאינטרנט בטוח לאירועי סייבר, שכן המרכז עשוי להיות מוצף באלפי בקשות לעזרה טכנית בסוגיות טריוויאליות של תקלות מחשב. המענה לבעיות אלה עשוי להיות ארוך, וברוב המקרים נדרשת הגעתו של טכנאי לבדיקת המחשב על מנת לקבוע האם מדובר בבעיית חומרה, הגדרות מערכת הפעלה. תוכנה וכד'. בנוסף, בעוד שבסוגיות שבהן מטפל המרכז לאינטרנט בטוח יש לעיתים חשיבות קריטית בטיפול מיידי ואנושי (כגון באירועים בו מפורסמים חומרים אינטימיים על אודות אנשים או באירועים בהם יש חשש לכך שגולשים יפגעו בעצמם), בסוגיות הגנת סייבר, בדרך כלל, אין סיכונים מעין אלה.

ד. על כן, גובשה תפישת הפעלה המבוססת על מספר מודולים, שעיקרה מפורט להלן:

1. המודול הראשון שיסופק על ידי המרכז לאזרחים הוא אתר אינטרנט (להלן – **האתר**) המכיל מידע עדכני, אמין, בהיר ונגיש בסוגיות שונות של הגנת סייבר בצורת מדריכים (guidelines) בשפה ו/או אופן הצגה הברורה להדיוטות. במסגרת פעילות זו יופקו, לדוגמה, חומרי הסברה והדרכה לאזרחים כיצד לממש את "עשרת הדברות" בהגנה על מחשבם האישי.
2. המודול השני שיסופק על ידי המרכז לאזרחים יהא פורום אינטראקטיבי להעלאת בעיות באבטחת מידע ו/או תפעול המחשב על ידי אזרחים (להלן – **הפורום**), ומתן אפשרות לאזרחים לסייע להם. פורום זה ינוטר באופן קבוע על ידי מנהל פורום מומחה אבטחת מידע מטעם האיגוד, אשר יודא כי התמיכה הניתנת כעזרה הדדית אינה מטעה, מזיקה או זדונית. מקום בו לא תינתן תשובה בזמן סביר על ידי אחרים, יענה מנהל הפורום על הבעיה.
3. המודול השלישי שיסופק על ידי המרכז הוא מערך תקשור אפקטיבי (להלן – **רשת הפצה**) בשפה המובנת להדיוטות על אודות איומי סייבר עדכניים והדרך להתגונן מהם, כפי שמתגלים ומפורסמים על ידי ה-cert הלאומי הפועל במסגרת רשות הגנת הסייבר החדשה או מקורות אמינים אחרים. תקשור זה ייעשה הן באתר האינטרנט של המרכז, והן בדחיפה לצרכנים אשר נרשמו לקבלו (בדוא"ל, אפליקציה או בדרך אפקטיבית אחרת).
4. המודול הרביעי יבצע אסקלציה של בעיה נקודתית אצל אזרח שהועלתה בפורום

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

או שמידע על אודותיה הגיע ממקורות אחרים, כך שתעשה פניה ישירה לאותו גולש לבירור מעמיק של אירוע חשוד, אשר לא ניתן להסבירו ו/או לפותרו בתהליך פשוט וידוע (להלן – **הליך בירור**). תחילתו של הליך בירור תהא באספקה של פרטי מידע מהמחשב של הפונה (פרטי דוא"ל חשודים, קבצי תיעוד מערכת (log files), צילומי מסך וכד') לאתר מאובטח ונפרד במרכז לצורך בחינה. הבחינה תעשה על ידי מומחי אבטחת מידע ופורנזיקה מחברות אבטחת מידע מובילות, אשר יתרמו בנק שעות מומחה חודשי למרכז. העברת החומר תעשה על ידי עובדי המרכז לחברות.

5. המודול החמישי יתקיים בין המרכז ל-cert הלאומי. במסגרתו, יועברו חומרים חשודים, בין שאובחנו על ידי חברות אבטחת המידע כמתואר במודול הרביעי, ובין שהוחלט להעבירם ישירות ל-cert. חומרים אלה יבדקו ויונתחו על ידי גופי המדינה העוסקים בנושא, וככל שידרש יוצר קשר ישיר בין גופי המדינה לאזרח שפנה, בין אם ישירות ובין אם דרך המרכז, לפי העניין.

טו. הסכימה הבאה מראה את התהליכים הנ"ל:

16. אתר המידע לציבור

ז. אתר המידע לציבור של המרכז ישתמש בשם מתחם ייעודי (כגון www.safe.org.il) המשמש היום את המרכז לאינטרנט בטוח או (www.isoc.org.il) כך שניתן יהיה לקדם אותו באופן עצמאי ולפרסם את כתובתו לציבור הרחב.

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

יח. באתר יכללו השירותים הבאים:

1. סרטוני הדרכה ומדריכים כתובים לתהליכים מומלצים לשיפור אבטחת הסייבר של המחשב הטיפוסי לאזרח או לעסק הקטן. **דוגמאות:** הגדרה נכונה של משתמשים, שמירה על מערכת הפעלה מעודכנת, התקנת תוכנות הגנה (לרבות המלצות למוצרים חינמיים), גיבוי מידע וכד'.
 2. סרטוני הדרכה ומדריכים כתובים לכללי התנהגות נכונים ברשת על ידי האזרח או העסק הקטן. **דוגמאות:** כיצד לזהות דוא"ל מזיק; כיצד לשמור על הפרטיות ברשת; כיצד שמור על מידע חשוב וכד'.
 3. סרטוני הדרכה ומדריכים להתמודדות עם בעיות הגנת סייבר ידועות. **דוגמאות:** כללים להסרת נזקה שהותקנה; כיצד להתמודד עם תקיפה ransomware מסויימות וכד'.
 4. עדכונים על נזקות חדשות ופרקטיקות תקיפת סייבר חדשות שאותרו.
 5. האתר ישמש כשער הכניסה לפרורם.
 6. באתר ניתן יהיה להרשם לקבלת עדכונים אקטיביים (ב-push) בנושאים שונים של הגנת מידע וסייבר הרלוונטיים לציבור הרחב.
- יט. אתר המידע יפותח על התשתית הכללית (WordPress) של אתר האינטרנט של האיגוד, כך שהתמיכה בו תוכל להתקיים בקלות על ידי צוות האיגוד.
- כ. האתר יפעל בשתי שפות (עברית וערבית). לאתר תהיה גרסה אנגלית למטרות שיווק בינלאומי, אך החומרים לא יתורגמו לשפות אלה. החומרים יחוברו במקור בעברית, ויעשה להם תרגום (כתוביות, דיבוב או עיצוב מחדש והתאמה תרבותית - בהתאם לנושא ובהתאם למסקנות מהסקר שהאיגוד עורך בימים אלה) לערבית. תכנון החומרים יעשה תוך לקיחה בחשבון שהם אמורים להיות מופקים בשתי שפות (לדוגמא, אם מוצגים ממשק של מערכות הפעלה, תהינה גרסאות בעברית ובערבית).

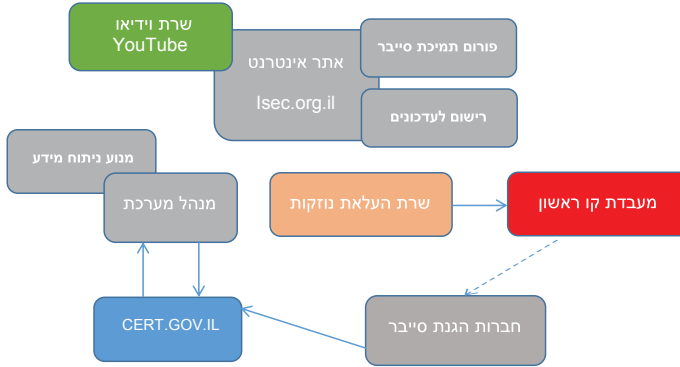
Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

4. מערכות המידע הנדרשות לפעולת המרכז

כא. להלן מפת מערכות המידע הפועלות במסגרת המרכז או הקשורות לפעולתו.

כב. תפקידם העיקרי של מערכות המידע הנ"ל הוא:

1. **אתר אינטרנט** - משמש כשער הכניסה לכלל השירותים של המרכז וכפלטפורמה להעלאת תכנים שונים לידיעת האזרחים. האתר יעוצב כך שניתן יהיה לאתר בקלות מידע רלוונטי לפונים.
2. **פורום תמיכת סייבר** - פורום לניהול מערך החלפת המידע בין אזרחים לאזרחים אחרים, או בין המרכז לאזרחים לגבי שאלות ובעיות קונקרטיות שהועלו על ידי האזרחים במסגרת הפורום.
3. **שרת העלאת נוזקות** - שרת ייעודי מופרד ממערכות המרכז, אליו ישלחו אזרחים דוגמאות של נוזקות, או חומר מחשב החשוד כנוזקה. לשרת זה ניתן לשלוח דוא"ל או לעשות upload של המידע.
4. **שרת וידיאו** - שרת עליו יאוחסנו חומרי ההדרכה הויזואליים של המוקד. שרת זה יכול להיות שירות youtube, אך נדרשת יכולת ניתוח מאחדת בין השימוש בו ובין השימוש הכללי באתר.
5. **מעבדת קו ראשון** - מעבדה המאפשרת בדיקה מאובטחת ראשונית של הנוזקות שאותרו. מטרתה לאפשר הבנה ראשונית של הנוזקה, וגיבוש הגורם אליו יש להפנות את הנוזקה (חברות אבטחת מידע או רמת מדינה). המעבדה תהיה מנותקת מהאינטרנט וממערכות אחרות של המרכז ו/או האיגוד, כדי שלא יתאפשר דרכה לתקוף את האיגוד או את המרכז. החומר אליה יגיע בממשק חד-כיווני משרת העלאת הנוזקות.

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

6. **מערך רישום לעדכונים** – בסיס נתונים מאובטח לרישום פרטי אזרחים (שם וכתובת דוא"ל) לרשימת תפוצה לקבלת עדכונים בדחיפה (push) בנושאי הגנת סייבר.
7. **מנוע ניתוח מידע** – מנוע analytics שיפעל מעל הפורום והאתר ויזהה טרנדים בנושאים המעסיקים את הציבור בנושאי סייבר, כגון התקפות ספציפיות המופיעות אצל משתמשים שונים, אפיון הפונים, התנהגות הגולשים באתר וכד'. למנוע צריכה להיות יכולת text mining המאפשרת לנתח טקסט בעברית שמועלה על ידי משתמשים בפורום, כדי לבצע clustering אוטומטי של בעיות ותופעות.
8. **ממשקים** – למוקד יבנו ממשקים מאובטחים מול ה-cert הלאומי ומול חברות אבטחת מידע להעברה דו-כיוונית של מידע. מהמוקד יועברו שאלות וחומרים חשובים, מהחברות וה-cert יגיעו תשובות ועדכונים על נזקות ואירועים שיש לתקשר לציבור.

5. כוח אדם

- ג. בשלב ראשון לפעולת המרכז, ירכשו ממקורות חיצוניים עיקר משאבי כ"א הנדרשים לפעולתו. המשאב החשוב ביותר, וגם היקר ביותר, הוא הגורם אשר מנהל את הפורום ומתווה את התפיסה המקצועית של המענה לציבור (להלן – **מנהל הפורום**). לצורך זה מוצע, לפחות בשלב הראשון, להתקשר עם חברה המתמחה באבטחת סייבר ברמה גבוהה, ולקנות ממנה שירותי ייעוץ תוכן וניהול הפורום.
- כד. תהליך הפקת החומרים יעשה בהתקשרות עם קבלני משנה המתמחים בהפקתה של חומרי הדרכה ממוחשבים. התוכן המקצועי יגיע ממנהל הפורום, בפיקוח ותיאום של כח האדם המקצועי באיגוד. עובדי האיגוד העוסקים בתחום הקשור לנושא (אורנה, נהורא) יפקחו על תהליך אספקת החומרים על ידי קבלני המשנה.
- כה. במהלך שנת 2016 פעולת המרכז תפוקח ישירות על ידי המנכ"ל, שכן נדרשת תשומת לב ניהולית בכירה לתהליך הקמתו והתנעת פעילותו. עם התייצבותו של המרכז, ימונה לו מנהל מטעם האיגוד אשר יהיה אחראי לכלל פעילותו השוטפת. מנהל המרכז יהיה כפוף למנכ"ל.
- כו. החל בפעולת מערך ה-cert המדינתי בבאר שבע (מוערך – יוני 2016), יפעל המרכז במבנה הסמוך אליו (WeWork). המטרה של הפעלה המרכז בסמוך ל-cert היא יצירת ממשק עבודה רציף מול אנשי ה-cert, **הן ברמה האנושית והן ברמה הטכנולוגית**.

נספח ד'

עמדת איגוד האינטרנט לועדה להגנה על הציבור מבפני פרסומים
פוגעניים (ועדת ארבל)

מענה לקול קורא מטעם הוועדה להגנה על הציבור מפני פרסומים פוגעניים

עמדת איגוד האינטרנט הישראלי

נובמבר 2015

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר) מברך את שרת המשפטים על החלטתה להביא לדיון את הנושא החשוב של פרסומים פוגעניים ברשת האינטרנט, ומתכבד בזאת למסור את עמדתו בעניין לוועדה:

עיקרי הדברים

מסמך זה מתבסס על הידע והניסיון שהצטבר באיגוד האינטרנט הישראלי במשך העשור האחרון בהתמודדות עם סוגים שונים של פגיעות לציבור הנגרמות בעת השימוש ברשת האינטרנט* (תיאור מלא של פעילות איגוד ניתן למצוא בנספח 1).

כל ההתייחסויות מבוססות על הכרות מעמיקה עם המציאות היומיומית של משתמשי האינטרנט, בצד מעורבות של האיגוד במגוון פעילויות ציבוריות וחינוכיות בנושא, לרבות כאלה שהתקיימו בשיתוף פעולה עם וועדות כנסת שונות העוסקות בנושאי הליבה של פעילות האיגוד, משרדי ממשלה ובעלי עניין שונים ומגוונים מהמגזר העסקי והשלישי.

כחלק מרכזי מפעילותו, בשלוש השנים האחרונות, מפעיל האיגוד את ה"מרכז לאינטרנט בטוח" (להלן - המרכז) שמטרתו מאבק בבירונות ברשת וסיוע לנפגעים. במסגרת זו מופעל קו חם לטובת הציבור הנותן מענה אנושי שבעה ימים בשבוע עשרים וארבע שעות ביממה*(תיאור מלא של פעילות המרכז ניתן למצוא בנספח 1)

1. איגוד האינטרנט הישראלי, קורא לוועדה הנכבדה לראות את חופש הביטוי כערך דמוקרטי עליו עלינו לשמור.
2. אנו מצטרפים לדאגה הציבורית מכל אירועי האלימות וההסתה בכלל ובתקופה האחרונה בפרט, אך חשוב לזכור את תכונתיה החיוביות של הרשת ותרומתה העצומה להתפתחותה.
3. חשוב להדגיש כי הרשת היא תמונת המראה לחברה ויש להתייחס לאלימות זו בהתבוננות רחבה על התופעה. (תוך הבנה שלרשת תכונות יחודיות עליהן נפרט בהמשך)
4. בעבודתנו מצאנו כי החקיקה הקיימת היום נותנת מענה לעבירות הנעשות ברשת. בעינינו ניתן למצוא לקונות בשני תחומים:

1. המודעות הציבורית לעובדה שהחוק חל גם ברשת
2. פתרון הולם לכל אירועי האלימות שהם אינם עבירות
5. חיזוק הרגולציה העצמית של אתרי התוכן והפלטפורמות השונות בכל הקשור לדיווח והסרה או מיסודה יכול לתת מענה חלקי אך חשוב לתופעה. (סעיף זה מתייחס בעיקר לאתרי תוכן ישראלים)
6. על פי הבנתנו לא קיימת טכנולוגיה שתוכל לתת מענה כולל לבעיה
7. פתרונות מוצעים:

1. העמדת תקציבים למשרדי הממשלה השונים לצורך חינוך והגברת המודעות לנושא
2. הקמת ועדה ציבורית לתכנון, פיקוח ויזום הפעילויות השונות בנושא
3. הקמת בית דין מהיר לטיפול בתופעת האלימות ברשת
4. מיסוד כתובת מאויישת לתמיכה ומענה לציבור בדומה לקו החם של איגוד האינטרנט הישראלי.

האלימות והבריונות ברשת האינטרנט

• כללי

רשת האינטרנט הפכה בשני העשורים האחרון למרכיב אינטגרלי בחיי היום-יום של כלל הציבור, ולצערנו פרחו בה גם האלימות והבריונות. בצד האפשרויות המדהימות הגלומות במרחב הדיגיטלי, אשר משמש רבים, צעירים כמבוגרים, ככלי לגילוי עולמות חדשים, מפגש עם אנשים, הבעת דעות, פעילות עסקית, תרבותית והתנדבותית - מנוצל לעיתים קרובות המרחב הדיגיטלי כבמה למבקשי רעתו של אחר.

הבריונות הדיגיטלית מגוונת. לעיתים, מועלים לרשת דברים שהם לשון הרע מתוך מטרה לפגוע. במקרים אחרים, מופץ מידע שעיקרו פגיעה בפרטיות, כגון הפצת תמונות אינטימיות או חשיפת מידע פרטי.

תופעה נוספת אשר נפוצה לאחרונה היא שימוש ביכולות של הרשת לביצוע 'שיימינג' (ביוש). בחלק מהמקרים רואים מבצעי הביוש את פעולתם ככלי לגיטימי של החלש במקום בו 'המערכת' אינה מתפקדת. במקרים אחרים, הביוש משמש ככלי בידי הציבור כדי לבוא חשבון עם עבריין או עם אדם שפגע באחר או התנהל באופן לא ראוי. הביוש נפוץ ברשת שכן היא מאפשרת גם לנציג בודד, או לקבוצת מיעוט, לבוא חשבון עם אדם, או קבוצה אחרת. לא ניתן לקבוע א-פרוורית, כי ביוש אינו יכול להיות כלי ראוי במקרים נדירים, אך השימוש המתרחב והמקיף בו, כמו גם האפקט המעצים של הרשת בהפצת המסר, מביא לתופעות קשות אשר מחייבות התייחסות.

חלק מבריונות הרשת, ובפרט זו שהיא פגיעה מכוונת, נעשית במכוון באתרים הפועלים בחו"ל תחת משטר משפטי המקשה על יישום הוראות הדין הישראלי לגביהם, הן בשל קושי באתור הפוגע וקיום הליכים משפטיים כלפיו, והן מאחר והדין החל, לכאורה, אינו אוסר על פעילות מעין זו.

יש להיזהר מלתפוס את הבריונות ברשת כזירה עצמאית, המנותקת מכלל התופעות החברתיות. הבריונות ברשת היא השתקפות של החברה הישראלית, ומייצגת את האלימות הקיימת בה גם במרחב הפיזי. כאשר הועדה הנכבדה תגבש את המלצותיה לפעולה, עליה לזכור כי ברב התופעות יש לטפל גם בעולם הפיזי, ולא רק בזה הוירטואלי.

תופעת הבריונות ברשת אינה ייחודית לישראל. זוהי תופעה גלובלית אשר מתרחשת ברוב מדינות העולם. במחקר שביצע המרכז למשפט וטכנולוגיה באוניברסיטת חיפה עבור איגוד האינטרנט נסקרה התופעה ודרכי ההתמודדות איתה ב-8 מדינות בעולם: קנדה, מיזורי (ארה"ב), מסצ'וסטס (ארה"ב), ניו-זילנד, אוסטרליה, הולנד, בריטניה וגרמניה. מחקר זה מצ"ב כנספח ב' לנייר עמדה זה.

• אפיין פרופיל הנפגעים

מתוך הכרות וטיפול בפניות רבות של נפגעים ברשת ניתן לקבוע כי לא קיים פרופיל ייחודי של נפגע. הוא, או היא, יכולים להיות כל אחד ואחת, מכל גיל, מין, לאום, זהות מגדרית או מצב משפחתי.

לצורך אבחנה ומיקוד ניתן לאפיין שתי קבוצות מרכזיות:

○ משתמשים ברשת הנפגעים במסגרת פעילותם ברשת - קרי תגובות פוגעניות לפוסט, לתמונה או למשהו אחר שהמשתמש העלה ברשת ביוזמתו.

○ נפגעים אשר המרחב הדיגיטלי מהווה פלטפורמה לפגיעה בהם ללא כל קשר למרחב פעילותם - הכוונה כאן היא שימוש במרחב הדיגיטלי כזירה (נוספת) לפגוע באדם, ציבור או גוף עסקי, בגין פעילויות שנעשו בעולם הפיזי (ראה מקרה פגיעה בחברות עסקיות, האשמה בפגיעה מינית, או הכפשת עובדי ציבור).

○ גיל הנפגעים

כאמור, כל טווח גילאי הגולשים ברשת עשוי להיפגע. מניתוח הפניות המגיעות לקו התמיכה של האיגוד, עולה כי 50%

מהפגעים הם ילדים (בעיקר בני נוער) ו-50% הם גולשים מבוגרים. חשוב להדגיש כי מסקר שערך האיגוד ומסקרים נוספים⁶, עולה כי אחוז גבוה מהנפגעים (בכל הגילאים) נוטים שלא לדווח כלל על הפגיעה.

○ פגיעה בבעלי תפקיד

במקרים רבים הפגיעה בבעל תפקיד נובעת מהתפקיד אותו הוא נושא. זה קורה כשמדובר בבעלי תפקידים ציבוריים כגון: חברי כנסת⁷, נשיא המדינה, ראש הממשלה, שופטים, עובדים סוציאליים, מורים ועוד, אך פגיעה מעין זו מתרחשת גם בשל תפקיד עסקי כלשהו (מנכ"ל, דירקטור, נציג שירות וכד'). חשוב לזכור כי בחלק מהמקרים מדובר בביקורת לגיטימית על פעילותו של בעל התפקיד, אולם בחלק מהמקרים מדובר בפגיעות אישיות אשר פעמים רבות פוגעות בנוסף אליו גם בבני משפחתו. לדעת איגוד האינטרנט, הפתרון והדיון חייבים להעשות לגבי האלימות ברשת בצורה כוללת, כאשר האמצעים לטיפול בפגיעה באזרח כאזרח, ובפגיעה בבעלי תפקיד, ציבורי או עסקי, בעקבות תפקידם צריכים להיות זהים ומאוזנים. כמובןשחשוב מאוד לוודא, שהדיון והפתרונות המוצעים לא ייטלו את זכותו של אדם לחופש ביטוי, לרבות הבעת מחאה וביקורת לגיטימית על מעשה של אחר.

○ פגיעה באוכלוסיות מוגדרות, או במי ששייך להם בשל כך

כדוגמאות לפגיעות מסוג זה ניתן לציין את הפגיעות המבוצעות באוכלוסיית הלהט"ב (לסביות, הומואים, טרנסג'נדרים), את האלימות נגד בעלי עמדות פוליטיות מסוימות, את הפגיעה בציבורים ע"פ דת, לאום, מין וכד'. גם במקרה זה, עמדת האיגוד היא כי יש להתייחס לפגיעה ולמימד בה היא מתרחשת. הפתרונות, שיוצגו, צריכים להתייחס לכלל הציבור ולא ע"פ מגזר מסויים.

לעניין זה, צריך גם להיזהר מקביעות המבוססות על מקרים של "קליפה דקה", קרי מקרים שהתפרסמו כדוגמאות של פגיעה ברשת, אך ייתכן שמקורם ברגישות של הנפגע, ולא דווקא במעשה חריג ביותר של הפוגע.

• אפיון פרופיל הפוגעים²

כל משתמש ברשת הוא בריון פוטנציאלי, בעיקר בגלל העובדה שרבים נוטים לחשוב כי הרשת היא מקום אחר, שלא חלים עליה כללי המוסר והאתיקה הנוהגים בחברה, בכלל זה גם החוק, החופש, האווירה ואפשרות האלמוניות, יוצרים לא פעם תחושה של "הכל מותר". עם זאת, אחת התופעות שהצלחנו לזהות אצל פוגעים היא הנטייה "לחצות את הקווים" - קורבן אלימות רשת הופך לבריון רשת בהזדמנות אחרת. יתרה מזאת, אנו מוצאים שלעיתים קרובות קיים קושי להגדיר מהי אלימות ברשת, והיא תלויה בהקשר, בתרבות, ובחוסנו של הנפגע.

בצד דברים אלו, חשוב לזכור כי האתיקה ברשת נמצאת בשלבי התגבשות. גורמים רבים, ביניהם: משרדי ממשלה, וועדות בכנסת, גופים וולונטריים ועסקיים ועוד, דנים בתקופה האחרונה בדרכי ההתמודדות עם תופעת הבריונות ברשת. עצם קיום הועדה בנושא זה היא חלק מהתגבשות ויצירת אתיקה ברשת. אנו מאמינים כי דרך חינוך להתנהגות ראויה (בעולם הוירטואלי כמו גם בעולם הפיזי) והעצמת ההתנהגויות הטובות לצד הגברת האכיפה והיידוע על חקיקה קיימת יביאו עם הזמן להפחתת האלימות ברשת.

4 האם הרשת אלימה יותר לפי נשים, סקר של איגוד האינטרנט הישראלי שנערך באמצעות חברת TRI בנובמבר 2014. ראו: <http://data.isoc.org.il/data/571>

5 בריונות במרחב הפיזי והוירטואלי, סקר של ד"ר מירן בוניאל נסים שנערך באמצעות מכון שריד במרץ 2015. ראו: <http://data.isoc.org.il/data/578>

6 בעניין זה ראו סרטון שיצא איתו האיגוד במהלך אוקטובר 2015 המציג את ההסתה המתרחשת נגד ח"כים ברשת וקורא להפסקתה. ראו: <http://www.facebook.com/ISOC.ORG.IL/videos/1078480152170337>

7 קיימים גם מספר מחקרים היכולים להרחיב את הידע בנושא. ראו: מחקרו של פרופ' יאיר עמיחי המבורגר, פורסם באתר אלכסון, 15/12/14, גם: מחקרו של ד"ר טלי היימן, ד"ר דורית אוליניק וד"ר סיגל עדן, האוניברסיטה הפתוחה המחלקה לחינוך ופסיכולוגיה ואוניברסיטת בר-אילן, ביה"ס לחינוך, ינואר 2014.

• סוגי הפגיעות

כשבוחנים את התפלגות הפגיעות המדווחות למרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט, ניתן לראות כי הפגיעה השכיחה ביותר (36%) הינה יצירת פרופיל מזויף / מתחזה, שעיקרה ב-Facebook. אחריה - אלימות מילולית ובריכות (24%). 12% מדווחים על תכנים פוגעניים ו-5% מדווחים על תוכן מיני או עירום שחוו בעצמם או שראו ברשת. גרף התפלגות הפניות מצורף כנספח א' לנייר עמדה **תפקוד הפלטפורמות השונות באינטרנט בהקשר של בריונות רשת**

את הבריונות ברשת ניתן למצוא בכל פלטפורמה בה ניתן להעלות תוכן גולשים - כתיבת תגובות (טוקבק) לכתבה באתרים ופורטלים, דיונים בצ'טים ו/או בלוגים, רשתות חברתיות ויישומי מסרים מיידיים. בכל אחת מהפלטפורמות ניתן לפגוש בבריונות הרשת בכלל ושיימינג כלפי אדם, גוף או ציבור בפרט.

הפלטפורמות השונות מתנהגות לעיתים באופן שונה בטיפולן בסוגיות של אלימות ובריונות רשת, ולהלן נפרט מספר אפיונים לגביהן:

• **אתרי חדשות ופורטלים מסורתיים מקומיים:** תחת קטגוריה זו נכללים אתרי הכריות, אתרי מומחים, אתרים מקומיים וכד'. מרביתם מאפשרים מנגוני העלאת תגובות (talkback). חלקם מפעילים מערך סינון מקדים המודא שאין תוכן פוגע לפני הפצתו לציבור הרחב, ובכל מקרה במרבית אתרים אלה מיושם העקרון של דיווח והסרה תוך זמן סביר (Notice and Takedown). מנסיונו עם אתרים מסוג זה בישראל, בקשה נשקלת, ואם נמצא כי קיימת פגיעה באדם או בגוף, התוכן מוסר תוך זמן סביר.

• **פלטפורמות להקמה ואירוח אתרי אינטרנט:** מדובר בשירות המאפשר לכל אדם להקים לעצמו אתר אינטרנט בחינם, בדרך כלל במודל freemium (שירותים בסיסיים בחינם, תוספות בתשלום). דוגמאות לאתרים אלה הם: wordpress.com, wix.com, tumblr וכו'. האתר מאוחסן בדרך כלל בתשתית "ענן" הנמצאת בחו"ל. עובדה זו מאפשרת ל מעלי התכנים לא להזדהות ולהנות מאנונימיות מוחלטת כלפי הציבור. במקרה זה הפלטפורמה היא, ככל הנראה, היחידה העשויה לדעת מי הוא מעלה התוכן, בין אם על סמך פרטים שסיפק מעלה התוכן בעת הרישום לאתר, ובין אם על בסיס כתובות IP של המחשב ממנו הועלה התוכן. תפיסתית, חברות אירוח האתרים מצהירות שהן אינן בודקות או מתערבות בתכנים המועלים, ומידת הציות שלהם להחלטות בתי משפט ישראליים נמוכה מאוד, ככל הנראה. על כן אתרים מסוג זה משמשים כמקום אליו מועלים תכנים פוגעניים שפלטפורמות אינטרנטיות הפועלות תחת המשטר המשפטי הישראלי כלל לא היו מעלות באתרים מעין אלה ניתן למצוא השתלחויות בעובדי ציבור (כמו אלו כנגד העובדים הוסיאליים ובבני משפחותיהם, כנגד שוטרים וכד'), העלאת סרטונים לא ראויים או לא חוקיים (כדוגמת סרטון של האונס ב'אלנבי 40') ועוד. חשוב לציין כי בתקופה האחרונה אנו מזהים הרחבה של השימוש בפלטפורמה לפגיעה גם באנשים פרטיים כחלק מהתרחבות תופעת בריונות הרשת.

• **בלוגים וצ'אטים:** תחת קטגוריה זו נכנסים אתרי צ'אטים ובלוגים רשמיים (כגון: תפוז/ נענע 10/ ישראלוג וכד'), בלוגים המתמחים באוכלוסיות ייחודיות (כגון: סלונה) או כאלה המתמחים בתחומי עניין ספציפיים (כגון: בלוגים של מתכונים). לרוב, אתרים אלה עושים מאמץ לשמור על השפה והאווירה ואף מגדירים זאת בתנאי השימוש שלהם. באתרים מעין אלה, חריגות מדווחות למנהל הבלוג המסייע להפסיק את ההתנהגות הלא ראויה ולפעול לחסימת המשתמש הפוגע מלהמשיך ולהשתמש בפלטפורמה לשם פגיעה באחרים. יחד עם זאת, זו זירה פרוצה למדי ואנו נתקלים לא פעם באירועי בריונות והתלהמות במרחבים הללו.

• **רשתות חברתיות:** תחת קטגוריה זו נכנסות רשתות כמו Facebook, YouTube, Instagram וכו'. בכל אחת מפלטפורמות אלה מובנית כיום אפשרות דיווח של המשתמש במקרה של תוכן פוגעני, ובודאפילי. עם קבלת דיווח כזה, פועלת הפלטפורמה על מנת לוודא האם התכנים המדווחים סותרים את תנאי השימוש שלה ומסירה תכנים שאינם מתיישבים עמם. עם זאת, יש לזכור כי מדובר בפלטפורמות גלובליות הפועלות בדרך כלל על פי הדין האמריקאי. הגם שהתכנים המדווחים נבחנים ע"י דוברי עברית המכירים, ככל הנראה, את הלך הרוחות בישראל, במקרה והבקשה להסרת תוכן פוגע, על פניו, בחופש הביטוי, תתן - הפלטפורמה להעדה ברורה לחופש הביטוי, לעיתים אף מול זכויות יסוד חוקתיות מקבילות בישראל כגון הזכות לפרטיות. כך לדוגמה, סרטונים של ראש הממשלה ושל נשיא המדינה לבושים במדי נאצים ומדברים כהיטלר לא הוסרו מהפלטפורמות שכן לא היתה בהם קריאה

מפורשת לאלימות. עם זאת, ניתן לומר בהכללה, כי רשתות חברתיות גדולות הפעולות באופן מסודר, יצייתו לצווי בית משפט ישראלי כאשר אלה יוצגו בפניהן, גם אם משמעות ההענות לצו היא פגיעה, לכאורה, בחופש הביטוי.

במקביל, נזכיר כי גם כשמדובר על פגיעה המתבצעת בפלטפורמות רשתות חברתיות, ניתן לזהות כי אחוז גבוה מהנפגעים אינם מדווחים לפלטפורמה על הפגיעה, יתכן בשל אי הכרת אפשרות הדיווח במסגרת הפלטפורמה ויתכן שהדבר נובע מחוסר אמונה בקבלת הפיתרון הרצוי מהפלטפורמה. רצוי כי הוועדה תחווה דעתה על הדרכים לעודד דיווח של הנפגעים או של העומדים מהצד. דיווחים מעין אלה יצמצמו, לדעתנו, את הפגיעות במידה ניכרת.

יישומי מסרים מיידיים:

- WhatsApp: בשל המבנה הטכנולוגי של פעולת היישום כפלטפורמת עמית לעמית peer to peer, לא ניתן להסיר תכנים ותמונות שהופצו בה לאחר הפצתם. בנוסף, קשה לזהות מראש את מקור התוכן, ולפעול בצורה גורפת למניעת הפצתו (ככל שיש סיבה המצדיקה זאת). WhatsApp אינה מאפשרת אופציית דיווח על תוכן פוגעני, אך מובנה בה יתרון יחסי שכן התוכן אינו נשמר באמצעי מרכזי השומר ל"נצח". כמויות המסרים העוברים מדי יום בקבוצות השונות, יסתירו מהר יחסית מסר פוגע מעיני המשתמשים האחרים.
- Snapchat: זהו יישום שהתוכן בו אמור להעלם תוך זמן שנקצב מראש (החל מ-2 שניות ועד ל-24 שעות), ועל כן המידע אינו נשמר אלא אם משתמשים מנציחים אותו באמצעות צילום מסך לפני העלמותו. גם כאן, בדומה ל-WhatsApp, לא ניתן לדווח ולא ניתן לטפל בהסרה ובמניעת הפצה ואין אופציית דיווח.

מה השתנה – האם הבריונות בעולם הוירטואלי מחייבת טיפול שונה?

כאמור, אלימות ובריונות אינן יציר של העולם הוירטואלי החדש יחסית (הקיים רק כ-20 שנה). אלה היו ועדיין קיימים, מקדמא דנא, גם בעולם הפיזי. אלא שבעולם הפיזי, היו אלה מוגבלים, בדרך כלל, למקום ולזמן בו בוצעו.

עם זאת, לרשת האינטרנט, מספר תכונות ייחודיות המעצימות את הפגיעה. לאור תכונות אלה קורא איגוד האינטרנט לוועדה לבצע שינויים בסביבה החקיקתית ו/או הרגולטורית..

התכונות הייחודיות המייחדות את הפעילות ברשת האינטרנט הן:

- **אפשרות לאנונימיות** (יחסית) - במהלך השנים האחרונות הצטמצמה האנונימיות ברשת, ומשתמשים רבים, כולל כאלה המבצעים פגיעה ברשת, אינם מסתירים את זהותם ומבצעים אותה באופן מזוהה, כגון תוך שימוש בחשבון רשת חברתית אמיתי. אך הרשת עדיין מאפשרת, למי שמבקש זאת, לפעול באנונימיות ברמה גבוהה. זו עשויה להיות מושגת באמצעים טכנולוגיים כגון שימוש במנגנוני הסתרה כגון TOR, או באופן אפקטיבי תוך שימוש בפלטפורמות שהדין הישראלי אינו חל עליהן, ומעשית קשה יהיה לאתר את הפוגע, אף אם המידע קיים בפלטפורמה. לעניין זה ראוי לציין, כי ליכולת זו יש חשיבות רבה לחופש ביטוי, שכן במקרים רבים המתבטא מבקש להגן על עצמו מפני הגורם לגביו התבטא בדיון (כגון ב-whistleblower, בביקורת פוליטית, בחשיפת הטרדה מינית וכד').
- **הריחוק הפיזי** בין הפוגע לנפגע - העובדה שבעת כתיבת התוכן, הפוגע אינו רואה את הנפגע ואת תגובתו לפגיעה ואף לא את תגובות הנחשפים לפגיעה (העומדים מן הצד), מקלה על ביצוע הפגיעה.
- **התפוצה הנרחבת** - הקישוריות המובנית בפעולה האינטרנטית, והתפוצה הנרחבת של אמצעי הפצה (כגון טלפונים חכמים מכניסה לתוך מעגל הפוגעים רבים שלא היו מגיבים באלימות במרחב הפיזי, ואף אם הפגיעה של כל אחד עשויה להיות קטנה (like), האפקט המצרפי שלו עשוי להיות הרסני. התפוצה הגדולה של המידע והקושי לרסן את הפצתו מקל על הפוגע לצרף קהל צופים לפגיעה.
- **נצחיות המידע ברשת** - ידועה האמרה "הרשת אינה שוכחת" ותכונות אלה של הרשת מעצימות את הפגיעה המתרחשת במרחב הדיגיטלי והפגיעה (אפילו אם היתה במקור בגדר ביקורת מוצדקת) יכולה מהר ובקלות להיהפך "לא מידתית". למעשה, בעוד שאמירה קשה מתפוגגת ונעלמת עם הזמן (או כמאמר המשפט הידוע "עם העיתון של

אתמול עוטפים דגים", הפגיעה במרחב הוירטואלי מתמשכת ותחזור ותפגע בכל פעם שאדם יפעיל מנוע חיפוש, והתוכן הפוגעני ישוב ויעלה בראש רשימת התשובות.

• **העדר מנגוני בקרה אנושיים וממוסדים** - בתקשורת מסורתית (רדיו, טלוויזיה, עיתון, לרבות אתרי התוכן הפועלים במסגרתם) מפרסמת תחת החובה והאתיקה של תחקיר עיתונאי. לעומת זאת, ה-new media (רשתות חברתיות, בלוגים וכד') פועלים באוירה יותר ליברלית והרבה פחות פרמלית. הציבור לעיתים אינו יודע להבחין בין מידע בדוק ומאומת, לבין כזה שהועלה כלאחר יד, אך אמצעי הפרסום עשוי להראות אמין באותה מידה. מכאן, קצרה הדרך להפצה של מידע פוגעני. ניתן לראות זאת, לדוגמה, בהפצת מידע 'חדשותי' ברשתות החברתיות כדוגמת Whatsapp.

• **אפקט ה"הצתה"** - אחת התופעות החשובות בבואנו לאבחן את הפרסום ברשת אל מול זה המסורתי, הוא אפקט "הצונאמי" בו פריט מידע מסוים מסתחרר, משותף על ידי אנשים רבים ומקבל עוצמת השפעה בלתי ניתנת לחיזוי. קשה מאוד לדעת לאיזו תהודה תזכה תגובת מסוימת ברשת מול רעותה, ומנגד הקלות שבה הערה יכולה להתפשט תוך שעות ולהפוך לשיחת הכל. לתופעה זו מצטרפת תופעה נוספת והיא קבוצת "**העומדים מהצד**", או "המריעים". שהרי גם מעורבות חצי פסיבית (like), ובודאי כזו המפיצה מחדש מבלי להכיר או להתעמק במקרה, יוצרת אפקט שאנו לא מכירים במרחב הפיזי. על כך ניתן ללמוד מדבריו של אריאל רוניס ז"ל כפי שכתב במכתב הפרידה שלו:

"לא עברו יומיים ולפוסט מעל 6,000 שיתופים, כל אחד מהם חץ מחודד שננעץ בשרי"

על תופעת השריפה בשדה קוצים ניתן ללמוד גם ממקרה מפורסם בו פרסמה אשת יחסי ציבור ציוץ סרקסטי, שתוך שעות טלטל את חייה, עלה לה במקום עבודתה, וגרם לה להיות מושפלת ע"י אלפים⁸.

• **גלובליות** - הפעילות ברשת היא גלובלית, והפעילות הפוגעת אינה בהכרח "מתקיימת" בישראל, ובודאי לא ברור אם היא כפופה לדיני מדינת ישראל. פער הדינים מאפשר למי שמבקש לפגוע, לפעול תחת משטרים משפטיים וטכנולוגיים אשר מונעים אפקטיביות אכיפתית של רשויות חוק ישראליות, ועשויות להפוך כל חוק שיגובש בלתי אכיף.

ערכים מאזנים

בבואנו לבחון את דרכי ההתמודדות עם תופעת האלימות ברשת עלינו להבטיח שמירה על כמה עקרונות יסוד:

• חופש הביטוי

חופש הביטוי הוא ערך עליון בחברה הישראלית. ביקורת והבעת דעות הן דבר הכרחי ורצוי בחברה דמוקרטית. הביקורת מאפשרת לנפגע מפעולה או ממעשה של אחר, יהיה זה איש ציבור, בעל עסקאו כל אדם, לידע את יתר הציבור ולהזהיר אותם מפגיעה אפשרית גם בהם. בזכות ביקורות העולות לרשת, נחשפו ונחשפים כשלים, שחיתויות ועבירות. לפיכך, כל עוד הביקורת אינה בבחינת עבירה או אמירה ש**כל מטרתה** הינה פגיעה באחר ואין לה תכלית אחרת, היא לגיטימית ורצויה ועלינו לפעול למיניעת הסרתה או לצינזורה. עמדת איגוד האינטרנט היא שכל דיון בנושא האלימות ברשת, וכמובן כל הסדר שיוצא, חייב לשמר באופן מכסימלי את חופש הביטוי שהוא נשמת אפה של הדמוקרטיה.

• זכות הציבור לדעת:

הרשת מאפשרת לכל אדם להיות גגיש למידע בעלות אפסית, לאתרו - בין אם למטרות לימוד, הגנה, גיבוש עמדה וכד'. חסימתו של הציבור מלדעת מידע, היא פגיעה בכלל הציבור ואין למנוע אותו ממנו ללא הצדקה עמוקה.

⁸ https://www.ted.com/talks/jon_rosson_what_happens_when_online_shaming_spirals_out_of_control?language=he

המלצות לדרכי טיפול והתמודדות

הטיפול בבעיית השיח האלים ובריונות הרשת צריך, לדעת איגוד האינטרנט הישראלי, להעשות בשלושה מישורים: ראשית במישור החינוכי וההסברתי, והתאמה נקודתית של הדין במקרים המחוייבים.

• **חינוך והסברה:**

הרשת היא, כאמור, תמונת המראה לחברה הישראלית ומשקפת את האלימות הקיימת בה. אותה אלימות שאנו פוגשים בין היתר גם במגרשי הכדורגל, ברחוב ואף בכנסת מוצאת ביטוי נרחב במימד הוירטואלי. **יש לזכור כי מרבית הציבור אינו נמצא בין הפוגעים** ואנו מאמינים כי השינוי האמיתי יתרחש באמצעות הגברת המודעות לאתיקה דיגיטלית ולשיח מכבד, תוך העצמת הטוב והעשייה החיובית ברשת.

על המדינה להקצות משאבים לפעילויות חינוך והסברה בתחום הבריונות הוירטואלית, לתמיכה בפעילויות קיימות ולייצר פעילויות הסברה בעצמה.

בין הפעולות המוצעות:

- לימוד אתיקה דיגיטלית כחלק אינטגרלי במערכת החינוך המסודרת (בדומה לזהירות בדרכים).
 - קיום מערכי שיעור כפעילות הדרגתית כבר מגיל הגן והנגשת הנושא לצוותי החינוך וילדים בצורה מותאמת ומתפתחת בהתאם לגיל.
 - הנגשת המידע וחיזוק המודעות ההורית למתרחש ברשת.
 - מתן התייחסות מיוחדת גם לחינוך מבוגרים, אם בדרך של מסעי פרסום והעלאת הנושא לשיח הציבורי והפיכת התופעה לבלתי מקובלת מבחינה חברתית.
 - קידום מודעות הציבור לחוקים הקיימים ולעובדה שכל החוקים חלים גם ברשת. בפעילות של הסברה נכון לחדד את העבירות השכיחות ברשת ולהסביר מהם העונשים המוגדרים בחוק.
 - קריאה משולבת של כל הגופים הרלוונטיים בשיתוף עם התעשייה, המגזר העסקי והמגזר השלישי, תוך יציאה לקמפינים ופעילויות מקדמות מודעות.
 - קריאה לפורטלים ואתרי החדשות לפעול באופן וולונטרי ואקטיבי למניעת מקרי אלימות והסתה בפלטפורמות שלהם, תוך הזמנתם להגביר את מודעות המשתמשים, לחדד גם פנימית וגם מול המשתמשים את נוהל הדיווח וההסרה.
- רוב בריונות הרשת איננה מקיימת עבירה על החוק, ואין להפוך אותה לכזאת. מדובר בהתנהגות חברתית לקויה ועל כן פעילות החינוך וההסברה חיוניות עוד יותר מפעילות האכיפה. לעיתים קרובות נדרש האיגוד לסיוע לציבור הגולשים בבקשות הסרה ודיווח לפלטפורמות השונות. יש להנגיש לציבור את המדיע על אודות כלי הדיווח העומדים לרשות כל אדם. היתרון אותו מספק האיגוד בפעילותו מול הפלטפורמות הגדולות הוא במקרים בהם נדרשת פעולה מהירה לצמצום הנזק, הנפגע לא מסוגל לדווח בעצמו, או שלהבנתנו בקשת הנפגע לא הובנה. או אז, מתאפשר לנו פניה שלא בעזרת טופס מובנה.

• **אכיפה, רגולציה וסדרי דין**

כאמור, גם במקרה של עבירות פליליות וגם במקרה של עוולות אזרחיות או פגיעות אחרות, אחוז ניכר מהציבור בוחר שלא לדווח כלל על פגיעה ברשת. אי דיווח זה מעיד, ככל הנראה, על כך שהציבור אינו רואה במערכת המשפטית כמסוגלת לתת מזור לפגע.

לדעת האיגוד, האיזונים הקיימים בחקיקה ובפסיקה הישראלית מספקים כדי להתמודד עם התופעה, אך לעיתים רשיות האכיפה אינן מפעילות את סמכויותיהן בהתאם. במקרים מסוימים, יש עודף להיטות לפעול ובמקרים אחרים עבירות אינן מטופלות כלל. על גופי האכיפה להקים צוות מתמחה בנושאי בריונות רשת, אשר יגבש הנחיות באשר להפעלת

הכלים הקיימים וכללים למדיניות אכיפה בנושא, תוך שמירה על עקרונות חופש הביטוי מחד גיסא, וטיפול ראוי במקרים הקיצוניים המחייבים התערבות פלילית, תוך מתן פתרונות מיידים ככל הניתן לנפגעים.

העבירות הקיימות מספקות ואנו לא מזהים פגיעות נוספות אשר צריכות להיות מוגדרות כעבירות חדשות. עם זאת, לדעת איגוד האינטרנט, לאור הייחודיות של רשת האינטרנט כמתואר למעלה, יש לפעול לעדכון סדרי הדין הקיימים על מנת לתת כלים מהירים ויעילים לנפגעים ברשת.

לאור זאת, אנו ממליצים:

- להקים מועצה ציבורית שתתכלל את פעילות משרדי הממשלה השונים בתחום בשיתוף עם המגזר השלישי. בין יתר התפקידים שצריכים להיות למועצה מעין זו: פיקוח על התנהלות מערכת החינוך בנושא; מתן כלי אכיפה לבתי הספר; בחינת האפשרות לרתום גופים עסקיים להתמודדות עם הנושא; שילוב רשויות מוניציפליות כחלק מהקניית הידע והטיפול בנושא; בחינת החוקים הקיימים והמלצות לעדכונים ותקנות בנושא; ועוד.

- לפעול לחקיקת חוק חשיפת פרטי משתמש אשר יגדיר באופן מדויק ומאוזן את תהליך חשיפת פרטי משתמשים אנונימיים במידה ובית משפט מצא שהפגיעה מגיעה לכדי עבירה או עוולה.

- אופייה המהיר והגלובלי של הרשת מחד וההבנה המיוחדת של התחום הטכנולוגי ושל החובה לשמור על אינטרנט חופשי ופתוח מנגד, מחייבים לדעתנו הקמה של בית דין מהיר בו לשופטים ידע ייחודי בנושא, בדומה לבית דין לעניינים כלכליים. בית דין כזה יאפשר את האיזון הדרוש בין חופש הביטוי אל מול צמצום הפגיעה באחר מבלי שהדיונים בנושא יקחו זמן רב מדי. לצורך כך, על הנהלת בתי המשפט לאתר קאדר של שופטים בעלי הבנה ו/או עניין בסוגיות של משפט וטכנולוגיה בכלל ובתי המשפט בישראל, ולהפנות תיקים רלוונטיים לשופטים אלה. אנו ממליצים כי בכל בית משפט יהיה לפחות שלושה שופטים אשר יתמחו בנושא, וכמובן יעברו הכשרות בנושאים השונים הקשורים ברשת. יצוין כי לא כל תיק בית משפט שמוזכר בו "אינטרנט" צריך להכנס למסלול זה, אך בודאי אלה בהם עולות סוגיות המחייבות דיון מהיר ו/או הבנה טכנולוגית. על בית משפט כזה לפעול בהתאם לעקרונות הבאים:

- להיות נגיש לציבור, ולאפשר סעד והגשת תביעות וניהול סדרי דין בצורה קלה ופשוטה גם ללא עו"ד, על מנת לאפשר לנפגעים לצמצם את העלויות הכרוכות בתביעות מעין אלה.
- לתת מענה למהירות שבה מתרחשים הדברים ולהגיב באופן שיכול להשפיע ולצמצם נזק
- להיות מסוגל להתמודד עם הנצחיות של המידע המופיע ברשת ועל הקושי לעיתים לאיסוף ראיות

יודגש, הסרת תכנים מהרשת צריכה להיות מוצא אחרון, תוך הבטחת חופש הביטוי. מתן הוראה לאתר או לגורמי ביניים (כדוגמת שירותי חיפוש) להסיר תכנים מהאתר או מתוצאות החיפוש, צריכה להיעשות בזירות ורק לאחר שנבחן בקפידה החשש מפגיעה בחופש הביטוי. יש להזהר מהמדרון החלקלק לכיוון צנזורה או פגיעה כלשהי בחופש הביטוי העוללות לסכן את הדמוקרטיה הישראלית ואת חופש הרשת. לבית משפט ייחודי כזה יהיה הידע הייחודי להבנת הפלטפורמה אשר יאפשר לו לשקול את השיקולים המקצועיים לאיזון בין חופש הביטוי לבין פגיעה באחר, תוך צמצום לז"ז הטיפול בנושא לצמצום הפגיעה הנרחבת הייחודית למרחב הווירטואלי.

רקע על אודות איגוד:

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר) (להלן - **איגוד האינטרנט** או **האיגוד**) פועל משנת 1994 כגוף טכנולוגי המנהל תשתיות קריטיות-מרכזיות לאינטרנט בישראל באופן לא מסחרי וללא מטרת רווח. לפרטים נוספים: www.isoc.org.il. האיגוד מנהל קשת רחבה של פעילויות למען ציבור המשתמשים באינטרנט בישראל. ביניהן: אחזקה וניהול של מרשם שמות המתחם (domain names) בסימולת .IL, הפצת מידע ה-DNS (Domain Names Servers) של הסימולת הלאומית של ישראל, הפעלת מחלף האינטרנט הישראלי IIX. בנוסף, האיגוד מקיים פעילות מדינית ציבורית ענפה שמטרתה שימור עקרונות יסוד של אינטרנט בטוח, פתוח, הוגן ושוויוני, כגון מאבק בהצעות חוק או יוזמות ממשלתיות המאיימות על עקרונות אלה והקמת ובמקביל הקמת אקדמיית אינטרנט פתוחה וחינמית לבעלי העסקים ולציבור הרחב.

כחלק מרכזי מפעילותו, בשלוש השנים האחרונות, מפעיל האיגוד את ה"מרכז לאינטרנט בטוח" (להלן - המרכז) שמטרתו מאבק בריונות ברשת וסיוע לנפגעים (www.safe.org.il).

המרכז מתמקד בשתי פעילויות מרכזיות:

• **תמיכה וסיוע:**

האיגוד מאמין כי דווקא בעידן ה"מסך המרצד", אין תחליף לקול האנושי, בעיקר כאשר אדם נתקל בבעיה. לשם כך, מפעיל האיגוד בשלוש השנים האחרונות קו תמיכה הנותן מענה אנושי 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע לבעיות מגוונות הקשורות לשימוש באינטרנט.

הקו מהווה כתובת לגולשים אשר חוו פגיעה ברשת. אל קו התמיכה מגיעות למעלה מ-3,000 פניות ישירות בשנה ולמעלה מ-25,000 פונים נוספים בשנה נעזרים במידע הנרחב הקיים באתר התמיכה שלנו (www.safe.org.il). הפניות מגוונות ומקיפות את כלל הסכנות בהן נתקל האזרח, מבוגר כצעיר, ברשת - פריצה לחשבונות, התחזות, אלימות, ניצול מיני ברשת, פגיעה בפרטיות, חרם ועוד⁹.

המרכז לאינטרנט בטוח הוכר כגוף מוסמך לפניות ישירות ע"י השחקנים הגלובליים המרכזיים ברשת האינטרנט (Facebook, Google, Twitter) וגם על ידי אלו המקומיים (כגון פורטלים ואתרי חדשות בארץ). קשרה מאפשר לנו לתת לפונים מענה מהיר ואפקטיבי, תוך תקשורת ישירה מול הגורם הרלבנטי. נגישות זו לכלל בעלי העניין ברשת האינטרנט מאפשרת לנו להוביל מהלכים חוצי פלטפורמות המיועדים להחזיר שינוי התנהגותי בציבור¹⁰.

• **מניעה**

לאיגוד נסיון מצטבר של למעלה מעשר שנים בהדרכה, ליווי והעלאת המודעות לשימוש הנכון ברשת. פעילות זו נעשית בקרב מחנכים, הורים, יועצים, עובדים סוציאליים, מדריכי נוער, יחידות נוער במשטרה ועוד. בנוסף, מעמיד לרשותם האיגוד מידע על אודות כלים מניעתיים לאבטחת גלישה ברשת האינטרנט, למניעת חדירה לפרטיות וניצול לרעה של השימוש ברשת.

האיגוד גם מכשיר בני נוער כ"שגרירי גלישה בטוחה" בסביבתם הקרובה, ומעמיד לרשותם כלים המאפשרים להם להנחות ילדים צעירים מהם, על בסיס ההנחה כי תוכן המגיע ממרצים הקרובים לגיל הילדים, משפיע באופן אפקטיבי יותר.

במסגרת זו נפגשים אנשי המרכז לאינטרנט בטוח עם למעלה מ-3000 איש בשנה מכל מגזרי האוכלוסיה בכלל רחבי הארץ.

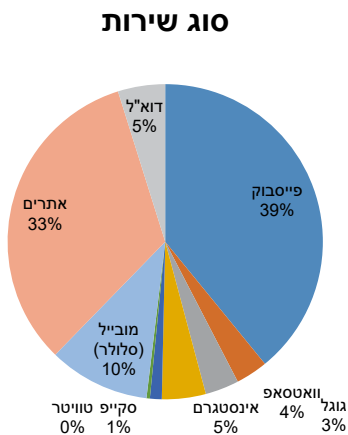
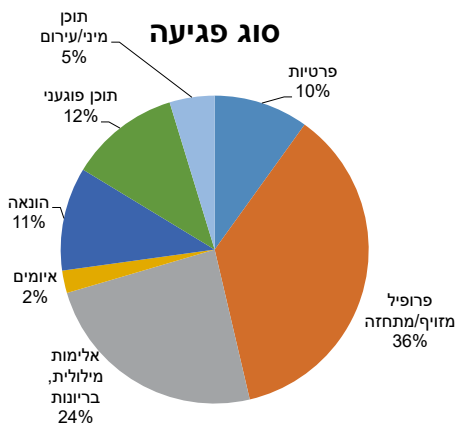
9 התפלגות נושאי הפניות ניתן למצוא בהמשך מסמך זה.

10 בתחילת השנה העברית הנוכחית (תשע"ו), הוביל האיגוד מהלך גלובלי בשיתוף כל השחקנים המשמעותיים באינטרנט הישראלי (גוגל, פייסבוק, גלובס, הארץ, וואלה, ישראל היום, כלכליסט, תפוז אנשים, TheMarker, nrg, nana10, mako, ynet, bizportal), הקורא לציבור לנצל את עשרת ימי תשובה ולמתן את האלימות ברשת. לפרטים נוספים: <http://www.safe.org.il>.

נספח א'

התפלגות הפניות המגיעות למרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט

* הנתונים מבוססים על 3000 פניות אשר הגיעו למרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט במהלך שנת 2015.

נספח ה'

עמדת האינטרנט בתיק צ'רלטון נ' ספקי האינטרנט

ת"א 13758-04-14
בפני כב' השופט אהרון מקובר

בבית המשפט המחוזי
מ ר כ ז

צ'רלטון בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אמיר כצנלסון ו/או ליאור להב ואח'
 מרח' שדרות רוטשילד 53, ת.ד. 662, תל אביב-יפו 61005
 טלפון: 03-5662244; פקסימיליה: 03-5664499

התובעת

- נ ג ד -

1. 012 סמייל טלקום בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד עמר רייטר ז'אן שוכטוביץ ושות'
 מרח' אבא הלל סילבר 14 א, בית עוז, רמת גן 52506
 טלפון: 03-6019601; פקסימיליה: 03-6019602

הנתבעת 1

2. בזק בינלאומי בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד לוי, מי-דן ושות'
 מרח' מנחם בגין 11, רמת גן 52521
 טלפון: 03-5102493; פקסימיליה: 03-5102491

הנתבעת 2

3. 013 נטוויז'ן בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד ליבלדך, מוזר ושות'
 מרח' הנמל 40, ת.ד. 300, תל אביב-יפו 61002
 טלפון: 03-5442370; פקסימיליה: 03-5442375

הנתבעת 3

4. איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)

ע"י ב"כ עוה"ד ממשרד פרל כהן צדק לצר ברץ
 מרח' שנקר 5, הרצליה פיתוח 46725
 טלפון: 09-9728000; פקסימיליה: 09-9728001

משיבה פורמאלית

סיכומים מטעם ידיד בית המשפט

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 27.10.2015, מתכבדת בזאת המשיבה הפורמאלית, איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר), להגיש את סיכומיה בתביעה שבכותרת. מפאת קוצר היריעה (שישה עמודים בלבד כאמור בהחלטת בית המשפט הנכבד), נתמקד המשיבה הפורמאלית בהתייחסות לנקודות המרכזיות אשר לא קיבלו ביטוי מספק בעמדות הצדדים, וזאת בפרט בראי הציבור הרחב המשתמש באינטרנט, שאינו מיוצג בהליך וקולו לא נשמע. בנסיבות, מובן כי אין בהעדר התייחסות לטענה מסוימת כדי להוות הודאה ו/או הסכמה לה.

יוסי מרקוביץ, עו"ד

חיים רביה, עו"ד

פרל כהן צדק לצר ברץ
 ב"כ איגוד האינטרנט הישראלי
 ידיד בית המשפט

א. הקדמה

1. זוהי תביעה תקדימית ויוצאת דופן: חברה פרטית מבקשת מבית המשפט הנכבד להעניק לה כוח מוחלט, נטול איוונים ובלמים, לחסום גישה למידע, וזאת ללא סמכות בחוק או בקרה שיפוטית. לשיטת התובעת, די בטענותיה להפדת זכויות על מנת לגייס את ספקיות האינטרנט, גם הן חברות פרטיות, ולהפכן למוציאות לפועל של רצונותיה.
2. לאחר שהתובעת זנחה בסיכומיה את עתירתה לחשוף את פרטי האתרים החשודים כמפרי זכויות ואת עתירתה לחשוף את פרטי הגולשים הפוקדים את אותם אתרים, נותרה כביכול בפני בית המשפט הנכבד תביעה כספית תמימה. **לא זו התביעה לאשורה.** מאחורי העתירה לחיובן הכספי של הספקיות, מסתתרת עתירה עקרונית המבקשת להחיל צנזורה פרטית על תעבורת המידע ברשת. צנזורה כזו תבוצע על ידי גופים פרטיים באמצעות חסימת גישה בלתי מוגבלת בזמן לאתרי אינטרנט. קבלת התביעה תשית על ספקיות האינטרנט חובה לחסום מניה וביה אתרים על פי דרישה מוקדמת של צדדים שלישיים, ללא בקרה שיפוטית מוקדמת ובלא הסדרה בחוק.
3. כמפורט להלן, במרוצת התובעת לנכס לעצמה סמכויות שאין לה, היא מתעלמת מפגמים מהותיים היורדים לשרש דרישתה: חסימת גישה לאתרי אינטרנט פוגעת בזכות למידע, שהיא יסוד בלעדיו-אין של חופש הביטוי; ספקיות גישה לאינטרנט אינן חברות פרטיות רגילות, אלא הן **צינור המידע של כלל הציבור**, ולפיכך צו המופנה נגדן פוגע בציבור בכללותו; אין בחוק סמכות המתירה לספקיות לבצע חסימת גישה לאתרי אינטרנט אפילו הם מפריס לכאורה זכויות יוצרים; צווי חסימה הם אמצעי בלתי-מידתי בין היתר נוכח העובדה שחסימת גישה לאתרי אינטרנט הוכחה פעם אחר פעם כבלתי-יעילה ופוגענית מעבר למידה – **הן מפני שקל לעקפה (חסימת-חצר) והן מפני שהיא גורמת לחסימת אתרים ותכנים שאין בהם פגם (חסימת יתר)**; בדרך המלך, היה על התובעת ליוסם הליכים משפטיים (כפי שהיא אכן עושה בפועל) נגד מפעילי האתרים שהיא מבקשת לחסום.
4. **איגוד האינטרנט אינו מבקש להגן על פעולות אתרים מפריים.** ככל שאתרים אכן מפריים את זכויות התובעת יש להוקיעם ולנקוט נגד מפעיליהם אמצעים משפטיים כדין. אין זה גם עניינו של האיגוד להגן על הנתבעות עצמן, ספקיות האינטרנט, אשר מיטיבות להשמיע עמדתן. עניינו של האיגוד האינטרנט הוא אחד ויחיד - **להגן על הציבור המשתמש באינטרנט שהפגיעה בו עלולה להיות קשה ובעלת השלכות רחבות.**
5. החשש מפגיעה רחבה אינו סתמי. נסיון החיים מלמד אותנו מה יקרה, מפני שהוא כבר קרה: בשנת 2002 החלו בתי המשפט בישראל לפסוק בשאלת אחריותו של ספק שירותים אינטרנטיים (במקרה ההוא, בעלי אתרים) לעוולות שמבצעים צדדים שלישיים (בתחילה - הוצאת דיבה ופרסום לשון הרע ולימים גם הפרת זכויות יוצרים). בתי המשפט קבעו שספקים ישאו באחריות רק אם הפירסום פוגע ואסור באופן חד-משמעי וניכר על פניו ואם נמנע הספק ממחיקת החומר הפוגע על אף שקיבל הודעה הדורשת זאת (נוהל שזכה לימים לשם "הודעה והסרה"). הדרישה כי הפירסום יהיה "פוגע ואסור באופן חד משמעי וניכר על פניו" נועדה מלכתחילה למנוע פגיעה בלתי מידתית בחופש הביטוי. בתי המשפט יעצבו אפוא מבחן משפטי, ראוי, מאוזן, מבוסס ועמוק. כיצד התממש מבחן זה? בפועל, בחינת המובהקות של הפרסום – אם אסור הוא או מותר – הצריכה מיומנות משפטית כה רבה, עד שהלכה למעשה די היה בשליחת מכתב לאתרים, המליץ על הוצאת דיבה, אפילו לא היה הפרסום המעוול "פוגע ואסור באופן חד משמעי וניכר על פניו", כדי להוביל למחיקת ביטויים מוגנים. בעלי האתרים לא רצו להסתכן בתביעה מפני שנמנעו מהסרת חומר (שיכול לאחר הליך ממושך שייקבע כי היה פוגעני באופן חד משמעי וניכר).

¹ ת"א 7830/00 **ברוכוב נ' פורן** (פורסם בנבו, 14.7.2002). מבחני פסק-הדין אומצו בשורה של פסקי-דין מאוחרים לו, לרבות: ת"א 567-08/09 **א.ל.ס. ואח' נ' רוטרנט ואח'** (פורסם בנבו, 8.8.2011); ת"א 1559/05 **גלעד ואח' נ' נטוויז'ן בע"מ** (פורסם בנבו, 23.7.2009); ת"א 37692/03 **סודרי נ' שטלרד** (פורסם בנבו, 1.8.2005); ת"א 5197-06-08 **הירש נ' בר תור ואח'** (פורסם בנבו, 8.5.2009); ת"א 51859/06 **עו"ד דיסקין נ' הוצאת עיתון הארץ** (פורסם בנבו, 28.10.2008); ת"א 12773-08 **יגאל נ' גוגל ישראל בע"מ ואח'** (פורסם בנבו, 22.10.2009); ת"א 5844-07 **וינטרוב ואח' נ' גלובס** (פורסם בנבו, 3.12.2009); ת"א 14303/08 **רבקה פלח חנות "בייבי פלוס" נ' פלונית ואח'** (פורסם בנבו, 31.3.2009); ת"א 64045/04 **"על השולחן" בע"מ נ' אורט** (פורסם בנבו, 10.5.2007).

6. כך יהיה וודאי גם בכל הנוגע לחסימת אתרים, אם יינתן לתובעת מבוקשה: **די יהיה בשליחת מכתב הדורש מספקיות האינטרנט לחסום אתר בטענה שהוא מפר, כדי שהן יחסמו אותו.** איש לא ירצה לעסוק בבירור מורכב – שמא הטוען לזכויות אינו בעליהן? אולי יש באתר תכנים שאינם מפרים זכויות? אולי התכנים המפרים היו בו והוסרו? אולי מקצת בעלי הזכויות בתכנים הרשו את השימוש בהם ומקצתם (הפונים בדרישה) לא? אולי השימוש שנטען כמפר חוסה במובחן תחת הגנות שבדין (כדוגמת שימוש הוגן)? אף חברה לא תסכים להסתכן בתביעה.

7. הפגיעה בחופש הביטוי לא תהא סבירה ומידתית. אחרי הכל, ספקיות האינטרנט מנהלות עסק מסחרי. הן חייבות דין וחשבון לבעלי מניותיהן. ההגנה על חופש הביטוי אינה עיסוקן; היא אינה תורמת דבר לשורת הרוח. לעומת זאת תביעה כספית הגורעת הוצאות ואפשר גם פיצויים מקופת המזומנים של תאגיד, משפיעה על רווחיו בעליל. מכל הסיבות הללו, **התביעה חותרת לייסד מנגנון שבו באופן אוטומטי, בלי בירור וביקורת, כשחברה פרטית אחת (ספק גישה) תקבל דרישה מחברה פרטית אחרת (הטוענת לבעלות בזכויות) היא תחסום גישה למידע.**

ב. הערה קצרה על מה שבין "חסימה שיפוטית" ל"חסימה פרטית"

8. קודם לפירוט הטענות תובהר עמדת האיגוד בקשר עם חסימת אתרים באמצעות ספקיות האינטרנט, תוך הבחנה בין "חסימה שיפוטית" ל"חסימה פרטית".

9. **חסימה שיפוטית:** ככל גוף אחר הטוען לזכויות ולהפרתן בידי אחרים, זכאית התובעת לפנות לבית המשפט בתביעה לעצירת ההפרות. במסגרת תביעה שכזו נדרש בעל הזכויות להוכיח כדבעי את תביעתו מול המפר לכאורה. בכלל זאת עליו להוכיח כי הוא בעל הזכויות וכי זכויותיו הופרו, כי הסעדים שהוא מבקש הם הסעדים המתאימים לשמש תרופה בעניינו, וכי במאזן הזכויות הנוגעות בדבר – ובכלל זאת האינטרס הציבורי – מוטת הכף לזכותו.

בתביעה מעין זו התיינה ספקיות הגישה, לכל היותר, צד שלישי נדרש. אחד הסעדים המבוקשים יכול שיהא **דרישה לחסימת אתרו של המפר.** סעד מעין זה, לשיטת האיגוד, מצוי הוא בסמכותו של בית המשפט לאחר שיוכיח התובע את תביעתו. זוהי חסימה כהלכה, חסימה שיפוטית, לאחר ביקורת שיפוטית מוקדמת, והאיגוד אינו מתנגד לדרך פעולה שכזו: צו החסימה ניתן לאחר שבית המשפט (ורק הוא) בחן את הסעד המבוקש ואת האיזונים והבלמים הנדרשים לתיתו (הצורך בחסימה, החלופות האפשריות במקום חסימת גישה, תשלום בגין החסימה, משך החסימה, דרישת ערבויות, שיפוי וכיוצא בזה). העובדה שהתובעת מודה מפורשות כי היא "מנהלת הליכים משפטיים רבים" למניעת הפרת זכויותיה (סעי' 7 לסיכומיה), והעובדה שהתובעת בסיכומיה הפנתה שוב ושוב להליכים שבהם בוצעה חסימה שיפוטית **לאחר** הוכחת התביעה², מלמדות שדרך המלך הזו לא רק סלולה אלא גם מוכרת לתובעת היטב, ואין לאפשר לה "לקצר את הדרך".

10. **חסימה פרטית - החסימה המבוקשת** היא שונה בעליל מדרך הפעולה שתוארה לעיל. בענייננו מבקשת התובעת, חברה פרטית, לנכס לעצמה בלא ביקורת שיפוטית מוקדמת וללא שום איזון או בלם, את היכולת לחסום אתרים, ובכך **להותיר לעצמה** את מלאכת "החקירה", השיפוט ואף ההוצאה לפועל של פסק דין סופי. לכל האמור מתווספת הוראתה לספקיות האינטרנט, גם הן חברות פרטיות, כלפי מי, כיצד, מתי ולאורך כמה זמן לבצע את החסימה. ניסיון זה מתעלם מזכויות הציבור המשתמש באינטרנט, מחופש הביטוי והמידע ברשת, מהדיון בכנסת בסוגיה זו ועוד. לפעולות חסימה פרטיות כאלה - ללא ביקורת שיפוטית מקדימה ובהעדר חקיקה מתאימה, המאזנים מהותית ובצורה שקולה את האינטרסים המתנגשים, מתנגד האיגוד נחרצות.

² ר' בסיכומי התובעת. ע"א 5977/07 האוניברסיטה העברית נ' בית שוקן להוצאות ספרים (כסעי' 12); ע"א 9183/09 PREMIER LEAGUE נ' פלוני (כסעי' 13); ת"א (שלום כפי"ס) 7830/00 בורוכוב ארנון נ' פורן אלישי (כסעי' 26).

ג. חסימת אתרים פוגעת בזכויות יסוד

11. **זכות הגישה למידע** היא עקרון יסודי בשיטתנו המשפטית.³ היא איננה מוגבלת רק לזכות להפצת מידע, אלא כוללת גם את זכות הציבור לקבל מידע ובכלל זה מידע מפר או פוגעני.⁴ אין חולק אודות חשיבות חופש הביטוי וחשיבות האינטרנט במימושו שהרי כדברי כב' הנשיא (בדימוס) א. ברק:⁵ "במובן מסוים, הזכות לדעת היא מהחשובות שבזכויות, הנגזרות מחופש הביטוי. ניתן אף לומר כי במובן מסוים, חופש הביטוי נגזר מהזכות לדעת. כך, שכן בטרם יביע את דעתו, צריך הפרט לקבל מידע שיאפשר לו לגבש את עמדתו. החופש לדבר, אם אין יודעים על מה לדבר, עשוי להתגלות כחופש עקר".

12. בהתאם, חסימת מידע שמקורו באתרי אינטרנט צריכה לעמוד בהוראות חוק יסוד כבוד אדם וחירותו בהיותה פוגעת בחופש הביטוי.⁶ בהתחשב במעמדה החוקתי של הזכות לחופש הביטוי, כל ניסיון לצנזר מידע מקוון צריך שיעמוד בהוראות פסקת ההגבלה - בין היתר מכוח הסמכה מפורשת שבחוק ויהיה מידתי. אלה מושכלות יסוד החלות גם בענייננו.

13. כך קבע גם בית המשפט הנכבד העליון בדעת הרוב בעניין מפקד מחוז תל אביב:⁷ "[...] **כאשר עסקינן במטרייה רגישה של חסימת אתרי אינטרנט – יש לבחון שבע עניינים את החשש לפגיעה בחופש הביטוי**".⁸ באתרו עניין דובר בחסימת גישה לאתרי הימורים. ביחס לאתרים אלה מתקיים לכאורה אינטרס ציבורי רב עוצמה לחסימה – רב לאין שיעור מזה שכאן – מפני ש**חוק העונשין** אוסר על ארגון ועריכת הימורים. זאת ועוד, מבקשת החסימה היתה המדינה עצמה – ולא גוף פרטי. על אף זאת קיבל בית המשפט הנכבד העליון את עמדת האיגוד וסבר כי אין לאפשר למשטרה להטיל על ספקיות האינטרנט את התפקיד של חסימת גישה לאתרים ללא צו מפורש של בית המשפט או חקיקה מתאימה. קל וחומר לענייננו.

14. **חסימת גישה לאתרים נחשבת לאמצעי לא יעיל, במקרה הטוב, ופוגעני במקרה הרע: בין היתר, חסימת אתרים עלולה להביא לחסימת אתרים תמימים רבים ובוודאי חוסמת היא גם תוכן לגיטימי.** כך למשל, בית משפט פדרלי בארה"ב פסל חקיקה במדינת פנסילבניה אשר חייבה ספקי גישה לאינטרנט לפעול לפי דרישת התובע הכללי במדינה ולחסום גישה לתוכן פורנוגרפי לילדים. בין טעמי הפסילה: (א) הובאו ראיות למכביר שהוכיחו כיצד שיטת החסימה הביאה למניעת גישה לכ-1.2 מיליון אתרי רשת לגיטימיים; (ב) החסימה על בסיס כתובת האינטרנט של האתר (URL) מביאה לחסימת-יתר מאחר והיא מונעת גישה גם של כל תוכן עתידי אשר יחליף את התוכן הפסול.⁹ בהתאם, גם נציגי הפרקליטות והמשטרה **בישראל** הכירו בשלל הזדמנויות בעייתיות שבחסימת גישה לאתרים,¹⁰ בין היתר עקב החשש לחסימת יתר מצד אחד, והקלות שבה האתר הנחסם יכול לעקוף את החסימה מצד שני.

15. יתר על כן, החסימה המבוקשת עלולה להשליך על התחייבויות ישראל באמנות הבינלאומיות¹⁰, כפי שאף ציין נציג המדינה בדיון בכנסת¹¹.

3 המעגון, בין היתר, בהכרזה לכל באי עולם בזכויות האדם משנת 1948 (סעיף יט' להכרזה) וכן באמנה הבינלאומית בדבר זכויות אחריות ומדיניות משנת 1966 (סעיף 19(ב) לאמנה). הזכות למידע מעוגנת גם בסעיף 11 ל- Charter of Fundamental Rights of the European Union [4] ובסעיף 10 ל- Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

4 The Sunday Times v. UK, § 65 (ECHR judgment, April 26, 1979)

5 א. ברק, חופש המידע ובית המשפט, קריית המשפט ג 95 (2003).

6 ר' לעניין זה בר"ע 850/06 (מחוזי חי') מור נ' **ידיעות אינטרנט** (פורסם בנבו, 22.4.2007).

7 ע"מ 3782/12 **מפקד מחוז תל אביב יפו במשטרת ישראל ואח' נ' איגוד האינטרנט הישראלי ואח'** (פורסם בנבו, 24.3.2013).

8 Center for Democracy and Technology v. Pappert 337 F. Supp. 2d 606 (C.D. Penn. 2004).

9 פרטוקול הדיון מיום 14.1.2008. בעדות החוקה, חוק ומשפט בכנסת בעניין הצעת חוק העונשין (תיקון – משחקים אסורים, הגרלות והימורים ברשת האינטרנט), התשס"ו-2007. נציגי המדינה הודו בעייתיות שבחסימה. נציג משרד המשפטים עמד על החשש לחסימת יתר, מצד אחד, ועל הקלות שבה האתר הנחסם יכול לעקוף את החסימה (עמ' 7 לפרוט'); נציג הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע ('ירמויטי'), ע"ד אשכנזי, עמד על הקושי לעקוב בקביעות אחר האפקטיביות של החסימה (עמ' 6 לפרוט') ונציג משרת ישראל, רב-פקד תמם אמר מניה וביה כי "מבחינת לחסום גישה לאתרים ברחבי האינטרנט, הדבר הוא כמעט בלתי אפשרי..." (עמ' 9 לפרוט').

10 ובין היתר: הסכם GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) וה- TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights).

16. זאת ועוד, וכפי שציין בצדק בית המשפט הנכבד בעניין איגוד האינטרנט¹¹, חסימת גישה מעוררת שאלות של אחריות ספקיות האינטרנט מול המדינה והצרכנים, ויש לה עלות לא מבוטלת, הן "ביטוחיות" והן אופרטיביות, שתהא "מגולגלת" על הציבור המשתמש באינטרנט. ככל שלא יוסדר מנגנון שיפוי מתאים בחקיקה מסודרת, ואף אגרה מתאימה שצריך מבקש החסימה לשאת בה, הרי שבסופו של יום "קיצור הדרך" המבוקש כאן על ידי התובעת ישולם במלואו על ידי הציבור. את זאת אין להתיר.

17. ויודגש- ספקיות האינטרנט אינן זרוע ביצועית של התובעת (ואף לא של המדינה כפי שהבהיר בית המשפט העליון בעניין מפקד מחוז תל אביב): הן אוטונומיות בתפקיד חשוב מאין כמוהו לציבור הדרוש לשם מימוש זכות הגישה למידע. דרישה לחסימת גישת הציבור לאתרים, אשר אינה מופנית נגד האתרים עצמם אלא כלפי ספקיות האינטרנט חברות פרטיות אף הן, פוגעת באופן חריף בזכויות כלל הציבור.

קביעת הסדר ראשוני – משימה למחוקק

18. גם אם ראוי היה לאפשר חסימת גישה (שלא בדרך של חסימה שיפוטית כאמור), יש להותיר מלאכה זו למחוקק על מנת שישקול היטב מהם הדרכים שבהם יש ליישם מנגנון זה ומהם האיזונים והבלמים הנדרשים. וודאי שאין להכשיר, את המנגנון החלקי, החסר והחד- צדדי בו נקטה התובעת במסגרת ההליך דנא ושאותו היא מבקשת להחיל כנורמה. זו הדרך היחידה להימנע מאפקט מצנן חמור (Chilling Effect) ופגיעה עזה בחופש הביטוי.

19. במרוצת השנים, הצעות חוק פרטניות שונות עמדו על המדוכה בהקשר זה (הן בעניין של זכויות היוצרים והן בעבירות שונות כדוגמת הימורים) – ומעולם לא התקבלו. כך גם באשר להצעת החוק הממשלתית שביקשה בעקבות עע"מ 3782/12 להתיר למשטרה להורות לספקי גישה לאינטרנט לחסום גישה לאתרי הימורים: בדיון מיום 19.11.2014 בוועדת חוקה חוק ומשפט הסכימה המדינה להכפיף את סמכות המשטרה לביקורת שיפוטית מוקדמת – ועדיין ההצעה לא הבשילה לכדי חוק. על רקע הליך החקיקה יש להיזהר זהירות יתרה בעיצוב "כללים ראשוניים". במילותיו של כב' המשנה לנשיאה בעניין ברוקח טוב אשר דומה שנכתבו לענייננו (בסעי' 3):

"הכרה באפשרות לרתום את המערכת המשפטית ואת הצד השלישי לשם עריכת הליך מעין חקירתי, עוד בטרם משפט, מצריכה הסדרה חקיקתית [...] יצירת מסגרת דיונית המאפשרת את גיוסו של צד שלישי לצורך כך – מלאכה היא למחוקק."

20. עיון מדוקדק בהצעות חוק שעמדו בעניין זה על המדוכה בישראל ילמד גם הוא כי ההסדר שמבקשת התובעת ליישם כאן הוא חלקי, חסר, ומוטה, וזאת לא רק ביחס להסדרים המקובלים בעולם (ושיפורטו להלן), אלא גם ביחס להסדר המתגבש בישראל. כך, אין בהסדר המבוקש "לחקיקה שיפוטית" על ידי התובעת זכות תגובה לצד ה"מפר"; אין בו הבניה בדבר סדרי הדין הראויים והראיות הדרושות במסגרת נוהל הודעה והסרה (אשר עתידים להיקבע בידי השר המוסמך לאחר חקיקת החוק); אין בהסדר שמבקשת התובעת למסד את האיזון הדרוש לאור הפגיעה האפשרית בציבור הגולשים (הבא לידי ביטוי בהסדר המתגבש על-ידי שיפוי, סנקציה נזיקית) וכיוצא"ב.

21. **עסקינן "בהסדר ראשוני" מובהק שצריך ויכול להיקבע רק על ידי המחוקק.** המחוקק לא העניק סמכות מפורשות מעין זו לתובעת ואף לא לנתבעות ולפיכך אין התובעת רשאית לבקש להגביל את חופש הביטוי¹². מהות התביעה, השלכותיה החברתיות הרחוביות, וכן פגיעתה בחירות הפרט מחייבת מסקנה זו. יותר מזה, בהצעת החוק העומדת כיום על שולחן הכנסת לא הוכנסה כלל האפשרות לחסום גישה בשל הפרת זכויות יוצרים למרות בקשות כאלה.

¹¹ ע"ד עמית אשכנזי מטעם הרשות למשפט טכנולוגיה ומידע במשרד המשפטים - שם, בעמ' 8.

¹² עמ' 16 לפסק-הדין בשורות 5 – 9

¹³ ר' בעניין פרשות רמי מור ונוגל ישראל שהוזכרו לעיל וכן ובפרט דברי כבוד השופט מלצר בעמ' 41 לפרשת הפרמיייר ליג, שם קבע בית המשפט העליון כי בהקשר של הגבלת זכויות יסוד באינטרנט (בין היתר אל מול עבירות פליליות), יש מתין למחוקק שיאמר את דברו.

22. כך קבע גם כב' המשנה לנשיא ריבלין בעניין ה-Premier League¹⁴ כי "מוסכם על כולנו כי **ראוי הדבר ודרוש הדבר כי המחוקק יסדיר את הסוגיות האמורות כולן**, תוך הבחנה בין מניעתה של עוולה בדרך העשויה להשפיע על חופש הביטוי לבין מניעתה של עוולה שאין בה, במניעה, כדי להשפיע על חופש הביטוי במידה פסולה".

ד. סוגיה זו הוסדרה ברחבי העולם בחקיקה מפורשת

23. לא היו אלו רק בתי המשפט הישראליים אשר קבעו לא אחת¹⁵ כי בהסדרים ראשוניים הנוגעים להסדרת רשת האינטרנט וחופש הביטוי, יש להמתין למחוקק.

24. כך למשל, שאלת אחריותו וזכותו של ספקיות האינטרנט לחסום גישה לאתרים שונים **הוסדרה בחקיקה מפורשת באיחוד האירופי**¹⁶. **בצרפת** הוקמה לעניין זה **רשות ייעודית מכוח חוק** - HADOPI¹⁷, שכל תכליתה טיפול בהפרות זכויות יוצרים באינטרנט וקביעת סטנדרטים ראויים לעניין זה.

25. **החוק הבריטי**¹⁸ מסדיר גם הוא מפורשות את נוהל החסימה באמצעות **הסמכה מפורשת של בית המשפט** למתן צווים וזאת לאחר קבלת הודעה מתאימה על פי הוראות הדירקטיבה האירופית.

26. בהתאם, דחה בית המשפט האירופאי ניסיונות כבענייננו לחייב ספקי שירותים באינטרנט לסנן תכנים המפרים זכויות יוצרים מחשש לפגיעה בזכות המשתמשים לקבל מידע כמו גם מחסימת תוכן חוקי בשגגה¹⁹.

27. **בארה"ב**²⁰ נקבע - ושוב בחקיקה - קריטריונים ייחודיים וספציפיים לחסימת תכנים מפרי זכויות יוצרים. כך למשל סעי' (g)(1) 512 לחוק זכויות היוצרים (17 U.S.C.) יוצר מנגנון מסודר לפיו על ספק שירותי האינטרנט (1) לקבל הודעה כדיון אודות ההפרה הנטענת. פרטי ההודעה מוכתבים על-פי החוק; (2) להסיר את התוכן המפר; (3) לשלוח הודעה למשתמש אשר העלה את התוכן; (4) אם המשתמש אשר העלה את התוכן שולח הודעת-נגד המצהירה על מוכנותו להתדיין בסוגיה בבית משפט פדראלי, **חובה** על הספק להעלות מחדש את התוכן שהוסר.

28. **בקנדה**, **שוב בחקיקה מיוחדת כמובן**²¹, מחויבות ספקיות האינטרנט לפעול רק לאחר שהטוען להפרה שילם אגרה ייחודית המוגדרת בחוק (בסי' (41.26(1)). **באוסטרליה**²² נקבעו **תקנות** דומות לאלו האמריקאיות והקנדיות, לפיהן ניתנת אפשרות תגובה למפר לכאורה. זאת ועוד, מתן הודעה כוונת באוסטרליה עלול לעלות כדי **עבירה פלילית** (תקנה (3)20X).

29. **בסין**²³ הוסדר הנושא בתקנות מיוחדות המטילות על הטוען להפרה אחריות **מוחלטת** בעקבות חסימה שגויה, זאת ללא הזיקקות ליסוד הנפשי.

30. **לשלמות התמונה יצוין כי למיטב בדיקת האיגוד, לא נמצא תקדים ממדינה מערבית מתוקנת, שבו צד פרטי, כפה על ספקיות לחסום גישה לאתר המפר זכויות יוצרים בלא צו שיפוטי או הסמכה מפורשת בדיון לעשות כן.**

¹⁴ ע"א 9183/09 The Football Association Premier League Limited נ' **פלוגי** (נבו, 13.5.2012).

¹⁵ רור לעניין זה, בין היתר, בעניין איגוד האינטרנט (בסעי' 49), שם נקבע כי " [...] בסוגיות העוסקות בהצרתו של חופש הביטוי באינטרנט, יש להמתין להסדרה מפורשת בחקיקה הראשית. כאמור, קיים צורך בדיון ציבורי מעמיק, במהלכו ישקלו השיקולים השונים, ולבסוף יוחלט על המדיניות והכלים ליישומה" (ור' גם בעניין רמי מור ובעניין ברוקרטוב).

¹⁶ ר', בין היתר, סעיף 59 Council Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council.

¹⁷ <http://www.hadopi.fr/en/high-authority/hadopi-in-brief>

¹⁸ Copyright, Designs and Patents Act 1988 (בסעי' (97A(2).

¹⁹ C-70/10 Scarlet -1 C-360/10 Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV (16.2.2012)

²⁰ Extended SA v. ociété belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) (24.11.2011)

²¹ US Code Title 17 – Copyrights Chapter 5 – Copyright Infringement and remedies, §512 – Limitation on liability relating to material online.

²² Copyright Modernization Act (S.C. 2012, c. 20, An Act to amend the Copyright Act

²³ The Copyrights Regulations 1969

Decree of the State Council of the People's Republic of China, no. 468, art. 24

31. לאור מכלול הדברים האמורים לעיל, אין לקבל את התביעה, ובכך להכשיר את מנגנון ההודעה החלקי, החסר והמוטה שהתובעת מבקשת לאשר באופן פרטי, בלא ביקורת שיפוטית מקדימה ובלא הסדר שבחוק.

ה. סוף דבר: קבלת התביעה משמעה מדרון חלקלק ומסוכן

32. גם אם הייתה התובעת מוכיחה כדבעי כי האתרים שכנגדם היא מלינה אכן מפרים זכויות יוצרים, אין ליתן בידה, או בידי ספקיות האינטרנט מאידך, סמכות לחסום אתרים ללא פיקוח שיפוטי או הסדרה חקיקתית מתאימה²⁴.

והרי [...] קיומו של מנגנון של צנזורה - כל צנזורה, טומן בחובו בעיני **שכן הוא מאפשר לאדם אחד או למספר בני אדם, להחליט על פי שיקול דעתם, איזה מידע יגיע לידיעתו של יתר הציבור**²⁵.

33. כאמור, אם יימסר כוח בלתי מרוסן זה לגופים פרטיים, הוא יאיין את הצורך של התובעת ושכמותה להוכיח את זכויותיהם ולהראות כי הן הופרו. כן יפטר את התובעת ואת הספקיות מהאחריות למעשיהן. ההליך שכאן ממחיש בעייתיות זו. לראיה - גם בסיכומיהם הצדדים חלוקים עדיין בשאלה אם יש זכויות לתובעת והאם הן הופרו.

34. אין לאפשר לתובעת ללבוש את כובע המאשימה, השופטת והמוציאה לפועל של פסק הדין בלא שיזמה הליך משפטי. בצדק יש לשמור את הסמכות בדבר חסימת גישה לבית המשפט הנכבד, אשר שוקל לא רק את האינטרס הפרטי של הצדדים המתדיינים, אלא את מכלול השיקולים הנורמטיביים המעורבים בהכרעה.

35. תשומת הלב מופנית לתקדים המסוכן אשר ייווצר לו תתקבל חלילה פרשנות התובעת, תקדים אשר יהפוך את ספקיות האינטרנט לערכאה שיפוטית חדשה **בכל תחומי המשפט ולצנזור העל**. כך ידפוק על דלתות ספקיות האינטרנט כל בעלי זכויות באשר הם (זכויות יוצרים, פטנטים, מדגמים, סימני מסחר או סתם כאלה הטוענים לזכויות בין אם זכותם רשומה ובין אם לאו - כדוגמת זכות יוצרים); ידפוק על דלתות ספקיות האינטרנט כל אלה החשים כי נגרם להם עוול כלשהו מפעולת אתר כזה או אחר (תוכן פוגעני העולה כדי לשון רע, תוכן מטריד, פולשני וכדומה); ידפוק על דלתות ספקיות האינטרנט כל רשויות האכיפה (בגין הימורים, סמים, או סתם פעילות אחרת העלולה לעלות בגדר עבירה). ספקיות האינטרנט בתורן, חברות פרטיות, יחסמו ללא היסוס כל תוכן אשר לדידו התקבלה תלונה מחשש שתגושש נגדן תביעה והן ייאלצו לשאת בעלויותיה (אפילו לא ייצמצו בסוף חייבות בדין). **זהו חלום בלהות של ציבור המשתמשים באינטרנט**, מציאות אשר אין לאפשרה במדינה מתקנת.

36. אפילו ניתן היה לאסור על גישה למידע המפר זכויות, אזי בשל מעמדה המיוחד של זכות הגישה למידע היה על התובעת לבקש להטיל איסור שכזה על מפרסם המידע ולא על ספקיות הגישה לאינטרנט²⁶. חסימה כזו צריכה בכל מקרה להיעשות בהזריות רבה ובין היתר לדקדק בהגדרת המידע האסור ובאופן ההגבלה.

37. סיכומם של דברים הוא כי העומד בבסיס תביעה זו מנוגד לעקרונות הבסיסיים של שיטת משפטנו, לעקרונות היסוד של זרימת המידע החופשי ברשת האינטרנט, הוא נוגד את טובת הציבור ואין להתירו.

38. בית המשפט הנכבד מתבקש אפוא לדחות את התביעה.

²⁴ וכדברי כבוד הנשיא (בדימוס) ברק: "הצגה נכונה יותר של השאלה היא, אם להסמיך את רשויות השידור למנוע ביטוי מראש, על בסיס חשד שיש להן כי בוצעה עבירה, לדעתן, מרכזיותו של עקרון חופש הביטוי במשפטנו צריכה להביא למתן תשובה שלילית על שאלה זו. חופש הביטוי יקר הוא לנו מדי, מכדי שנפקיד בידי מומחה לשידור - שאינו בית-משפט ושאינו פועל על-פי הליכי הדין הפלילי - את ההכרעה הקשה של מניעה מראש של ביטוי, אך בשל החשד כי בוצעה עבירה פלילית. הליכה בדרך זו סופה מי ישנו: הנבחין בין עבירות קשות לבין עבירות קלות, ועל-פי איזו אמת מעדה נעשה הבחנה זו? ומדוע להיעזר בעבירה פלילית? " (בג"צ 399/85 **כהנא נ' רשות השידור** פ"ד מ"א (3) 255. בעמ' 300-301 והציטוטים שם. הדברים מתייחסים לשיקול דעתו של גוף ציבורי שטובת הציבור עומדת לנגד עיניו, ויפים הם מקל וחומר כשעסקינו בתובעת, המונחה אך על פי טובתה האישית והאינטרס הכלכלי הפרטי שלה.

²⁵ ת"א 37692/03 **סודרי נ' שטלריד** (פדאר (לא פורסם) 05 (19) 304, בעמ' 6). וכך ר' דברי בית המשפט העליון, שנאמרו על רשת האינטרנט, וזאת הן בעניין רמי מור בין היתר בסעי' 11-13 והן בעניין ברוקר טוב (בין היתר בסעי' 3 לפס"ד של כב' השופט ריבלין).

²⁶ "אין כל ספק שראוי, ערכית ועקרונית, להטיל את מלאכת סינון הגולשים המהמרים על מפעיל אתר הימורים, ולא על ספק הגישה לאינטרנט [...]". -ויסמונסקי, "הימורים באינטרנט - דין חדש וישן", רשימות בתיב קנייני הרוח - השתנו למשפט תקשורת וטכנולוגיה (2004) 291.

נספח ו'

מכתב תודה של נציג שיוויין אנשים עם מוגבלויות

מדינת ישראל, משרד המשפטים
נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
 دولة إسرائيل، وزارة العدل
 مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة
State of Israel, Ministry of Justice
Commission for Equal Rights of Persons with Disabilities

ירושלים: י"ט אדר ב' תשע"ו
 29 מרץ 2016

מספרנו: 044-99-2016-000838

נ ת ק ב ל
 20.04.2016

לכבוד
 עו"ד יורם הכהן
 מנכ"ל
 איגוד האינטרנט הישראלי
 ברקת 6
 פתח תקווה
 ידידי,

הנדון: יוזמת איגוד האינטרנט לשולחן עגול בנושא תקנה 35 לתקנות הנגישות בשירות

בשם נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות אני מבקש להודות לאיגוד האינטרנט הישראלי על היחמה והביצוע בפועל של "שולחן עגול" בנושא תקנה 35 לתקנות הנגישות בשירות, שעניינה התאמת אתרי אינטרנט לאנשים עם מוגבלות.

השולחן העגול, אשר התקיים במשרדי האיגוד ובאירוח מלא שלו במהלכם של ימים רבים בחודש מרץ 2016, הביא לדיון פורה בין כלל בעלי העניין הקשורים בתקנות הנגישות בשירות באתרי אינטרנט – נציגי מגזר שלישי העוסקים בזכויות של אנשים עם מוגבלות, מומחי נגישות וטכנולוגיה, מנהלי אתרי אינטרנט ונציגי הרגולטור המדינתי, נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות. השולחן העגול התקיים בהובלת הדרג המקצועי של האיגוד, אשר ניהל בתבונה ובמקצוענות את הדיון בין בעלי העניין השונים.

שיח זה תרם תרומה משמעותית לגיבוש מדיניות ציבורית אופטימלית, הממשת את עקרונות השוויון במרחב הדיגיטלי לאנשים עם מוגבלות מחד גיסא, בצד פגיעה כלכלית מאוזנת בשל דרישות אלה מבעלי האתרים מאידך גיסא.

ביוזמה זו ובביצועה, תרם איגוד האינטרנט הישראלי תרומה משמעותית לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, תוך שמירה על עקרונות יסוד של הדמוקרטיה ברשת האינטרנט, ועל כך מגיעה לו תודה בשם כלל העוסקים במלאכה.

אנו גם מבקשים להודות לעורכת דין מי טל גרייבר שוורץ על עבודתה המסורה, כישרונה והאופן המוצלח, הענייני והמקצועי בו היא ניהלה ישיבות אלה. תרומתה לקידום הנשוא תוך הבנת המורכבות שלו מחד וחשיבותו הגדולה לקידום זכויות אנשים עם מוגבלות מאידך, הייתה יקרה מפי.

בברכה,

 אחיה קמארה
 נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

תוכנת למשלוח דואר: משרד המשפטים - נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
 רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
 טל 02-5088017 פקס 02-6462881
 דואר אלקטרוני: AhiaK@mishpatim.gov.il
 אתר אינטרנט: www.Mughaluyot.mishpatim.gov.il
 תוצבתנו: רח' ירמיהו 37, בניין א, קומה 9, ירושלים

www.
isoc.
org.il